Agenda - Y Pwyllgor Cyllid

Lleoliad:

Ystafell Bwyllgora 5 - Tŷ Hywel

Dyddiad: Dydd Iau, 9 Ionawr 2020

Amser: 09.00

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:

Bethan Davies

Clerc y Pwyllgor

0300 200 6372

SeneddCyllid@cynulliad.cymru

Ar 18 Rhagfyr 2019, penderfynodd y Pwyllgor wahardd y cyhoedd o ddechrau'r cyfarfod hwn.

1 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020-21: Sesiwn friffio breifat gyda chynghorydd arbenigol

(09:00-09:15)

Dr Edward Jones, Darlithydd mewn Economeg, Prifysgol Bangor

2 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(09:15)

3 Papur(au) i'w nodi

(09:15) (Tudalennau 1 - 4)

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 11 Rhagfyr 2019

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 18 Rhagfyr 2019

4 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020-21: Sesiwn dystiolaeth 2

(09:15-10.15) (Tudalennau 5 - 22)

Dr Victoria Winckler, Cyfarwyddwr, Sefydliad Bevan

Dr Helen Tilley, Uwch Gymrawd Ymchwil, Canolfan Polisi Cyhoeddus Cymru

Anna Nicholl, Cyfarwyddwr Strategaeth, Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru

Briff Ymchwil

Cynulliad Cenedlaethol Cymru National Assembly for Wales

5 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020-21: Sesiwn dystiolaeth 3

(10.15-11.15) (Tudalennau 23 - 62)

Sophie Howe, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Cathy Madge, Arweinydd Ysgogi Newid, Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol

Alex Chapman, Ymgynghorydd, New Economics Foundation

Papur 1 - Tystiolaeth ysgrifenedig gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Briff Ymchwil

Egwyl: 11.15-11.30

6 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020-21: Sesiwn dystiolaeth 4

(11.30-12.10) (Tudalennau 63 - 78)

Edward Evans, Cyfarwyddwr Cwmni ac Ysgrifennydd, Cymdeithas Contractwyr Peirianneg Sifil Cymru

Briff Ymchwil

Egwyl: 12.10-13.00

7 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020-21: Sesiwn dystiolaeth 5

(13.00-14.00) (Tudalennau 79 - 91)

Robert Chote, Cadeirydd y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol

Andy King, Aelod o'r Pwyllgor Cyfrifoldeb Cyllidebol, Y Swyddfa Cyfrifoldeb Cyllidebol

Briff Ymchwil

8 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(vi) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod hwn a dechrau'r cyfarfod nesaf ar 15 Ionawr 2020

(14.00)

9 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020-21: Trafod y dystiolaeth

(14.00-14.30)

10 Craffu ar Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2018-19 a'r Amcangyfrif ar gyfer 2020-21

(14.30-14.40) (Tudalennau 92 - 156)

Papur 2 - Llythyr gan Archwilydd Cyffredinol Cymru a Chadeirydd Swyddfa Archwilio Cymru - 23 Rhagfyr 2019

11 Cyfarwyddyd Gweinidogol - Trefniadau pensiwn y GIG ar gyfer 2019/20

(14.40-14.45) (Tudalennau 157 - 162)

Papur 3 - Llythyr gan yr Ysgrifennydd Parhaol - 20 Rhagfyr 2019

Cofnodion cryno - Y Pwyllgor Cyllid

Lleoliad:

Ystafell Bwyllgora 3 – Y Senedd

Dyddiad: Dydd Mercher, 11 Rhagfyr 2019

Amser: 11.00 - 11.27

Gellir gwylio'r cyfarfod ar Senedd TV yn:

http://senedd.tv/cy/5781

Yn bresennol

Categori	**Enwau**
Aelodau'r Cynulliad:	Llyr Gruffydd AC (Cadeirydd) Rhun ap Iorwerth AC Alun Davies AC Mike Hedges AC Nick Ramsay AC Mark Reckless AC
Staff y Pwyllgor:	Bethan Davies (Clerc) Leanne Hatcher (Ail Glerc) Georgina Owen (Ail Glerc) Samantha Williams (Dirprwy Glerc) Martin Jennings (Ymchwilydd) Owen Holzinger (Ymchwilydd) Craig Griffiths (Cynghorydd Cyfreithiol)

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

1.1 Cafwyd ymddiheuriadau hefyd gan Rhianon Passmore AC.

2 Papur(au) i'w nodi

2.1 Nodwyd y cofnodion a'r papurau.

2.1 Llythyr gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd – Ail Gyllideb Atodol 2019-20 – 25 Tachwedd 2019

2.2 Llythyr gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd – ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar ddiwygio Gorchymyn Deddf Llywodraeth Cymru 2006 (Cynigion Cyllidebol a Chyrff Dynodedig) 2018 – 28 Tachwedd 2019

2.3 Llythyr gan Archwilydd Cyffredinol Cymru at Gadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau – Ymgynghoriad ar y Bil Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) – 5 Rhagfyr 2019

3 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod hwn ac o ddechrau'r cyfarfod nesaf ar 18 Rhagfyr 2019

3.1 Derbyniwyd y cynnig.

4 Trafod y flaenraglen waith

4.1 Trafododd y Pwyllgor ei flaenraglen waith.

5 Trafod cynigion i ddiwygio Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013: Trafod yr adroddiad drafft a'r Bil drafft

5.1 Cytunodd y Pwyllgor ar y Bil drafft a'r dull ymgynghori.

6 Ymchwiliad i broses cyllideb ddeddfwriaethol: Trafod yr adroddiad drafft

6.1 Trafododd y Pwyllgor yr adroddiad drafft a chytunodd i ysgrifennu at y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd.

Cofnodion cryno - Y Pwyllgor Cyllid

Lleoliad:

Ystafell Bwyllgora 4 – Tŷ Hywel

Dyddiad: Dydd Mercher, 18 Rhagfyr 2019

Amser: 09.05 - 11.52

Gellir gwylio'r cyfarfod ar Senedd TV yn:

http://senedd.tv/cy/6064

Yn bresennol

Categori	**Enwau**
Aelodau'r Cynulliad:	Llyr Gruffydd AC (Cadeirydd) Rhun ap Iorwerth AC Alun Davies AC Mike Hedges AC Nick Ramsay AC Mark Reckless AC
Tystion:	Rebecca Evans AC, Y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd Andrew Jeffreys, Llywodraeth Cymru Matt Wellington, Llywodraeth Cymru
Staff y Pwyllgor:	Bethan Davies (Clerc) Leanne Hatcher (Ail Glerc) Samantha Williams (Dirprwy Glerc) Martin Jennings (Ymchwilydd) Dr Edward Jones (Cynghorwr Arbenigol)

1 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2020-21: Sesiwn friffio breifat gydag ymgynghorydd arbenigol

1.1 Cafodd y Pwyllgor sesiwn friffio breifat gan yr ymgynghorydd arbenigol Dr Edward Jones, Darlithydd mewn Economeg, Prifysgol Bangor.

2 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

1.1 Cafwyd ymddiheuriadau hefyd gan Rhianon Passmore AC.

3 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2020-21: Sesiwn dystiolaeth 1 (y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd)

3.1 Cafodd y Pwyllgor dystiolaeth gan Rebecca Evans AC, y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd; Andrew Jeffreys, Cyfarwyddwr, Trysorlys Cymru; a Matthew Wellington, Pennaeth Cyflawni'r Gyllideb, Llywodraeth Cymru.

4 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod hwn ac o ddechrau'r cyfarfod nesaf ar 9 Ionawr 2020

4.1 Derbyniwyd y cynnig.

5 Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2020-21: Trafod y dystiolaeth

5.1 Trafododd y Pwyllgor y dystiolaeth a ddaeth i law.

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Briff i Aelodau'r Cynulliad

Sut mae cyllideb ddrafft 2020-21 Llywodraeth Cymru yn ystyried Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Rhagfyr 2019

Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru
Future Generations Commissioner for Wales

Crynodeb

Cyllideb Llywodraeth Cymru yw'r un penderfyniad mwyaf (neu set o benderfyniadau) sy'n cael ei wneud gan gorff cyhoeddus yng Nghymru bob blwyddyn. Yn ogystal â phenderfynu sut mae gwasanaethau cyhoeddus yn cael eu hariannu, mae'r broses gyllidebol a phenderfyniadau penodol yn anfon arwyddion pwysig am flaenoriaethau i'n holl wasanaethau cyhoeddus ac yn dangos i ba raddau'r mae'r blaenoriaethau hynny'n symud yn unol â'r dyheadau a osodwyd gan y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.

Gan fod y gyllideb yn set o benderfyniadau sydd mor bwysig i ddyfodol Cymru, rwy'n monitro ac asesu'r gyllideb ddrafft bob blwyddyn ac yn rhoi tystiolaeth i Bwyllgor Cyllid Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Wrth fonitro'r gyllideb, eleni rwy'n canolbwyntio ar:

DDATGARBONEIDDIO - Sut mae Llywodraeth Cymru'n cwrdd â'r Argyfwng Hinsawdd drwy benderfyniadau a dyraniadau'r gyllideb?

ATAL - Sut mae Llywodraeth Cymru'n defnyddio'r diffiniad o atal i sefydlu ymagweddau ataliol drwy benderfyniadau a dyraniadau'r gyllideb?

Drwy ymgysylltu â staff Pwyllgor Cynulliad Cenedlaethol Cymru, mae'n glir bod y pynciau hyn o ddiddordeb i Aelodau o wahanol Bwyllgorau. Mae'r briff hwn felly'n rhoi trosolwg o'r canlynol:

- Fy nisgwyliadau o'r modd y dylai'r gyllideb fod yn newid mewn perthynas â datgarboneiddio ac atal;
- Cynnydd Llywodraeth Cymru, yn cynnwys asesiad lefel uchel o ymrwymiadau yn naratif y gyllideb ddrafft a gyhoeddwyd ar 16 Rhagfyr;
- Cwestiynau y gallai Aelodau ystyried eu harchwilio ymhellach mewn perthynas â datgarboneiddio ac atal, fel rhan o graffu ar y gyllideb.

SOPHIE HOWE
Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru

Cynnwys

01 1) Buddsoddi yn yr Argyfwng Hinsawdd

06 2) Buddsoddi mewn ymagweddau ataliol

11 3) Asesu cynnydd o flwyddyn i flwyddyn yn y gyllideb

14 4) Cymryd camau pellach tuag at ymagwedd tymor hir

Mae'r adrannau hyn yn seiliedig ar argymhellion a gynhwyswyd yn y cyngor i Lywodraeth Cymru ar ystyried Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn y broses gyllidebol, a gyhoeddais yn Rhagfyr 2018.

Gellir cyrchu hwn ar: https://futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2018/12/2018-11-29-FGC-Budget-Recommendations-CYM.pdf

Mae sawl cyfeiriad at argymhellion yn y briff:

- Bydd argymhellion gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru yn ymddangos mewn oren.
- Bydd argymhellion gan Bwyllgorau y Cynulliad, sydd yn cefnogi ein argymhellion i'w gael mewn glas.

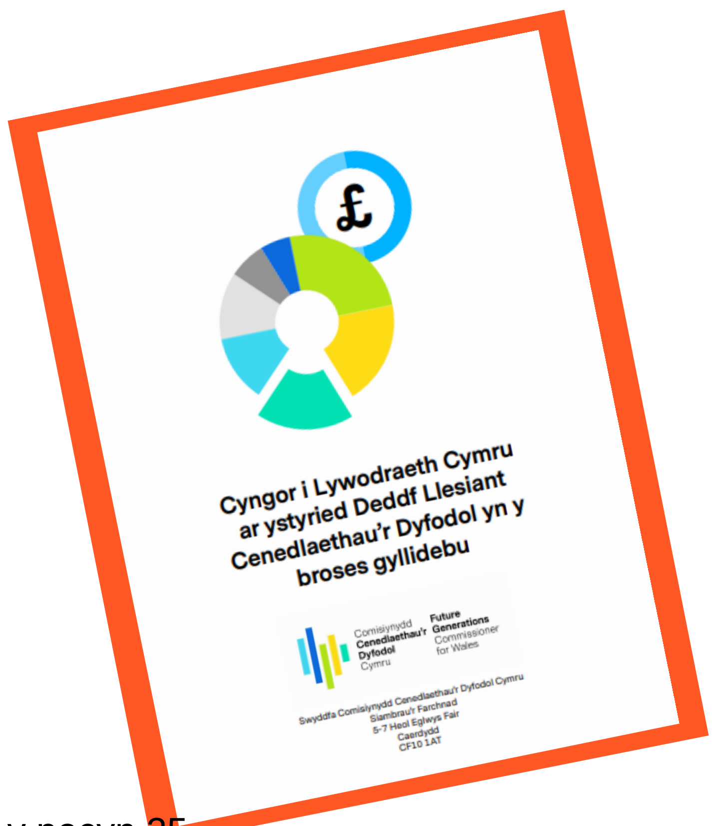

Adran 1

Buddsoddi yn yr Argyfwng Hinsawdd

Yn seiliedig ar fy ngwaith craffu ar y gyllideb llynedd, roedd fy nghyngor yn cynnwys dau argymhelliad i Lywodraeth Cymru i sicrhau bod buddsoddi mewn datgarboneiddio'n adlewyrchu uchelgais:

> Argymhelliad: Mae Llywodraeth Cymru'n mynegi'n glir sut y bydd y camau a osodir yn y Cynllun Cyflawni Carbon Isel yn cael ei ariannu er mwyn i ni gwrdd â'n targedau gostwng allyriadau statudol;

> Argymhelliad: Mae Llywodraeth Cymru'n ystyried ac yn gosod y lefel buddsoddi traws Lywodraeth sydd ei angen i gwrdd â'n targedau, yn arbennig mewn perthynas â: i. Trafnidiaeth; ii Tai/adeiladau; iii. Y trawsnewid i Gymru garbon isel.

Ar Fawrth 21, 2019, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru eu Cynllun Carbon Isel cyntaf – "Ffyniant i Bawb".

Ar 29 Ebrill cyhoeddodd Llywodraeth Cymru a Chynulliad Cenedlaethol Cymru ei bod yn Argyfwng ar yr Hinsawdd.

Gellir cyrchu'r cynllun hwn ar: https://futuregenerations.wales/wp-content/uploads/2019/06/Cynllun-10-Pwynt-i-Ariannu-Argyfwng-Hinsawdd-Cymru-Adroddiad-Manwl.pdf

Ym Mehefin cyhoeddais Gynllun Deg Pwynt i gyllido Argyfwng Hinsawdd Cymru sy'n cynnwys cynigion ar gyfer cynyddu buddsoddi mewn meysydd allweddol yn cynnwys trafnidiaeth gynaliadwy, adeiladau a chartrefi carbon isel/sero, ynni adnewyddadwy a datrysiadau seiliedig ar dir/natur.

Er ei bod yn anodd cyfrifo faint yn union o gyllid sydd ei angen, gwyddom y bydd ymateb i'r argyfwng hinsawdd yn gofyn, yn gyffredinol, am lefel llawer uwch o fuddsoddiad.

Mae fy Nghynllun yn argymell cyfanswm o £991miliwn o ddyraniad i gynorthwyo datgarboneiddio yng nghyllideb nesaf Llywodraeth Cymru (2020-21) sydd yn unol ag amcangyfrif Pwyllgor y DU ar Newid Hinsawdd o ryw £30 biliwn dros y cyfnod i fyny at 2050 (neu 1-2% o Gynnyrch Domestig Gros).

Fy marn ar gynnydd gan Lywodraeth Cymru

"Ar gyfer ymagwedd fwy strwythurol a thymor hwy, mae'r Cynllun Deg Pwynt a gyhoeddwyd gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol [...] yn gosod ymagwedd i'w hystyried a'i defnyddio fel canllaw..."

Extinction Rebellion Cymru - ymateb i ymgynghoriad Pwyllgor Cyllid, Medi 2019

Dros y 3 mis diwethaf, rwyf wedi gofyn am wybodaeth gan Weinidogion, ac ymatebion manwl i'r cwestiynau canlynol:

1. Gan adeiladu ar y camau a nodir yn y Cynllun Cyflenwi Carbon Isel, beth yw'r cyfleoedd allweddol ar gyfer buddsoddiad datgarboneiddio mewn perthynas â'ch portffolio a sut mae'r rhain yn gysylltiedig â refeniw a gwariant cyfalaf?

2. Beth yw eich asesiad o'r dyraniadau a nodwyd yn fy Nghynllun 10 Pwynt, ac os ydych chi'n anghytuno â'r awgrymiadau beth yw eich cynigion?

3. Sut ydych chi'n asesu faint rydych chi'n ei wario yn gyffredinol ar gamau datgarboneiddio, ac a oes gennych chi ddull ar gyfer dosbarthu gwariant datgarboneiddio?

4. Ar sail y pwyntiau uchod, pa newidiadau penodol fydd yng nghyllideb ddrafft 2020-21?

Rwyf wedi cynnal nifer o sgyrsiau gyda Gweinidogion a swyddogion: Tra bu ymgysylltu'n gadarnhaol, mae trafodaethau ac ymatebion hyd yn hyn wedi bod yn brin mewn manylder, gan gyfeirio at bocedi o gyllid ar gyfer gweithgareddau ond heb dystiolaeth o newid systemig na thrawsffurfiol.

O'r sgyrsiau hyn mae canfyddiadau'n cynnwys:

- Ymddengys bod diffyg cysylltiad rhwng ymrwymiadau polisi a wnaethpwyd (er enghraifft yn "Carbon Isel Cymru") a dyraniadau cyllideb.
- Ymddengys nad yw'r datganiad am "argyfwng" hinsawdd yn cael ei adlewyrchu mewn trafodaethau am y broses gyllidebol a dyraniadau, sydd yn aml yn cyfeirio at heriau a rhwystrau.
- Ymddengys nad oes tystiolaeth bod gan Lywodraeth Cymru broses glir i ddosbarthu neu asesu faint y maent ar hyn o bryd yn ei wario (neu angen ei wario) ar gamau datgarboneiddio i gyflawni'r cyllidebau neu dargedau carbon statudol.
- Nid oes ymagwedd gyson tuag at ymgymryd ag asesiadau effaith carbon ar gyfer prosiectau seilwaith mawr; nid yw'n glir sut mae effaith carbon yn trwytho penderfyniadau (ar brosiectau neu gyllid) ac nid oes coladu canolog o Asesiadau Effaith Carbon ar draws y Llywodraeth.
- Er enghraifft, er bod 'Project Pipeline 2019' Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru'n crybwyll buddsoddiad ychwanegol o £14.5 miliwn ar gyfer teithio llesol, nid yw'n glir sut mae'r wybodaeth ddiweddaraf ar Gynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru'n gyffredinol yn rhoi blaenoriaeth i fesurau i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd gyda 64% o gyllideb trafnidiaeth Cymru ar hyn o bryd yn cael ei dyrannu i adeiladu ffyrdd.

Fy marn ar gynnydd gan Lywodraeth Cymru

Rwyf wedi herio'r Llywodraeth ar y modd y maent yn deall i ba raddau mae penderfyniadau'n 'datgarboneiddio' h.y. deall effaith carbon cyfredol sy'n deillio o benderfyniadau buddsoddi, ac effaith datgarboneiddio a photensial penderfyniadau'r dyfodol. Mae'n glir nad oes gan y Llywodraeth ymagwedd gyson tuag at wneud hyn ar hyn o bryd, ac maen nhw wedi gofyn i mi ddarparu adnoddau ar gyfer y gwaith hwn.

Rwyf wedi canolbwyntio ar drafnidiaeth fel maes allweddol ble gall Llywodraeth Cymru wneud cynnydd, yn enwedig am fod cynnydd mewn lleihau allyriadau'r sector drafnidiaeth yn llai na'n targed. Yn ystod trafodaethau gyda'r Llywodraeth fe wnaethon ni amlygu sawl her a chyfyngiad yn y maes hwn, yn bennaf oherwydd bod y rhan fwyaf o arian cyfalaf eisoes wedi cael ei glustnodi ar gyfer 2020/21, nad yw cyfrifoldeb am isadeiledd y rheilffyrdd wedi'i ddatganoli i Gymru, ac mai cyfyng yw'r sgôp ar gyfer gweld dyraniadau cyllidon newid yn sylweddol. Ymddengys yn glir bod ffocws presennol y Llywodraeth ar ddatgarboneiddio trafnidiaeth ar y ffyrdd, yn hytrach nag ar y potensial ar gyfer trafnidiaeth gyhoeddus a theithio llesol er mwyn cyflawni symudiad sylweddol mewn arferion.

Cefnogir ein canfyddiadau gan argymhellion Pwyllgor y Senedd ar Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig 'Adroddiad Blynyddol ar gynnydd Llywodraeth Cymru o ran newid hinsawdd, 2019-20' (a gyhoeddwyd 18 Rhagfyr) sy'n cynnwys:

Argymhelliad 6: Dylai cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru esbonio a dangos yn glir sut y bydd dynodiadau cyllido'n cefnogi'r flaenoriaeth i ddatgarboneiddio.

Argymhelliad 10: Dylai Llywodraeth Cymru gynnwys asesiad o gostau, manteision ac effaith datgarboneiddio ymhob polisi a chynnig a gynhwysir yn fersiwn nesaf ei chynllun datgarboneiddio.

Argymhelliad 11: Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno mecanwaith, fel asesiad effaith carbon, i adrodd i'r Senedd am unrhyw benderfyniadau polisi a fydd yn arwain at gynnydd sylweddol mewn allyriadau carbon.

Dolen yr adroddiad:
https://www.assembly.wales/laid%20documents/cr-ld12934/cr-ld12934%20-w.pdf

Fy marn ar gynnydd gan Lywodraeth Cymru

Adborth ar y Gyllideb Ddrafft

Oddi mewn i'r Gyllideb Ddrafft, rwy'n croesawu'r cynnydd o £59 miliwn (37%) mewn cyfanswm gwariant ar deithio cynaliadwy, wrth i £219 miliwn gael ei glustnodi yn 2020/21 ar gyfer prisiau tocynnau gostyngedig, cefnogaeth i fysiau, cardiau clyfar, cynlluniau teithio ar bris gostyngol i ieuenctid, blaenoriaethau llywodraeth leol a theithio cynaliadwy a llesol. Bydd hyn yn annog datgarboneiddio trafnidiaeth a lefelau uwch o weithgarwch corfforol.

Rwyf hefyd yn croesawu'r cyhoeddiad bod £140 miliwn ar gael mewn cyllid cyfalaf newydd ar gyfer yr hinsawdd a'r amgylchedd – mae hyn yn mynd â'r cyfanswm gwariant cyfalaf sy'n benodol ar yr hinsawdd a'r amgylchedd dros y trothwy 5%. Ochr yn ochr â buddsoddi £30 miliwn mewn isadeiledd i gerbydau trydan, cerbydau allyriadau isel ac mewn systemau metro newydd (i ogledd Cymru), ynghyd `â pharhau i gyllido'r rhyddfraint rheilffyrdd newydd, dengys hyn ymrwymiad y Llywodraeth i fuddsoddi mewn atebion rhagweithiol i'r argyfwng hinsawdd.

Er fy mod i'n croesawu'r cynnydd mewn buddsoddi cyfalaf mewn teithio llesol, trafnidiaeth gyhoeddus ac isadeiledd i gerbydau trydan, o £80 miliwn, ymddengys bod hwn wedi cael ei wrthbwyso gan gynnydd sylweddol cyfatebol mewn buddsoddi cyfalaf mewn heolydd newydd. Yn hynny o beth, mae'r gyfran o gyfalaf sy'n cael ei gwario ar deithio llesol a chyhoeddus yn dal ychydig islaw'r lefel o 60% a argymhellir yn fy Nghynllun 10 Pwynt.

Mae'r pecyn £140 miliwn hefyd yn cynnwys cyllido cyfalaf o £25 miliwn i ymestyn y Rhaglen Dai Arloesol, £8.2 miliwn ar gyfer prosiect dai carbon niwtral yng Ngholeg y Cymoedd a chyllid i fynd i'r afael â'n hargyfwng natur, er bod y dynodiadau hyn yn brin o'r hyn a argymhellwyd gennyf yn fy Nghynllun. Serch hynny, er bod y gyllideb wedi targedu buddsoddiad i gyfeiriad mesurau "y mae tystiolaeth bresennol yn cefnogi fel rhai ble gall Llywodraeth Cymru gael yr effaith fwyaf i ddarparu ein cyllideb garbon gyntaf" erys y ffaith nad oes dim asesiad holistig o effaith garbon net y gyllideb, ac ni ddarperir tystiolaeth fanwl i ddangos sut y maent wedi blaenoriaethu penderfyniadau gwario yn unol â hynny.

Ystyr hyn yw na all y Llywodraeth ddweud wrthym a yw'r ffordd y maen nhw'n gwario'u harian yn arwain at gynnydd ynteu leihad mewn allyriadau carbon. O ganlyniad, er gwaethaf ymdrechion i fuddsoddi mewn teithio cynaliadwy, rydym ni'n bryderus fod buddsoddiadau cyfalaf eraill y Llywodraeth, fel mewn heolydd, yn tanseilio'r cynnydd sy'n digwydd mewn lleihau carbon.

Rwy'n galw ar y Llywodraeth, o hyn ymlaen, i ddadansoddi'n fforensig bob agwedd ar ei gwariant, yn enwedig gwariant cyfalaf, yn nhelerau effaith carbon, a chyhoeddi manylion ar effaith gyffredinol carbon yn eu cyllideb.

Cwestiynau y gallai Aelodau ystyried eu gofyn fel rhan o graffu ar gyllideb ddrafft 2020/21

1) Ymagwedd gyffredinol tuag at fuddsoddi yn yr Argyfwng Hinsawdd

- Beth yw'r newidiadau allweddol yng nghyllideb ddrafft 2020-21 sy'n adlewyrchu'r datganiad am yr argyfwng hinsawdd?
- Pa ddyraniadau allweddol yn y gyllideb sy'n dangos fod Llywodraeth Cymru'n ystyried o ddifrif yr angen i weithredu ar yr argyfwng hinsawdd ar y raddfa a'r cyflymder sydd ei angen?

2) Deall effaith carbon sy'n deillio o ddyraniadau'r gyllideb

- Sut ydych chi'n asesu gwariant cyfredol ar ddatgarboneiddio a pha ddyraniadau sy'n ofynnol dros y 5,10, 20 mlynedd nesaf i gyflawni ein targedau statudol
- Sut ydych chi'n asesu effaith carbon y penderfyniadau ar fuddsoddiadau mawr i sicrhau fod gwariant cyfalaf yn unol â thargedau lleihau allyriadau?

3) Datgarboneiddio trafnidiaeth

- A fydd dyraniadau cyllidebol cyfredol yn sicrhau ein bod yn cyrraedd y targed ar gyfer allyriadau'r sector drafnidiaeth pan nad ydym yn cyrraedd y targed ar hyn o bryd?
- Sut ydych chi'n asesu effaith carbon y penderfyniadau ar fuddsoddiadau mawr i sicrhau bod gwariant cyfalaf yn unol â thargedau lleihau allyriadau.
- A yw gwario 63% o'r gyllideb cyfalaf trafnidiaeth ar ffyrdd yn cyd-fynd â'r datganiad ar yr argyfwng hinsawdd?

4) Datgarboneiddio tai

- Ers i'r adroddiad "Datgarboneiddio Cartrefi" gael ei gyhoeddi yng Ngorffennaf pa gynnydd sydd wedi cael ei wneud i sicrhau cyllid ar gyfer ôl-osod cartrefi Cymru a pha ymrwymiadau sy'n bodoli yng nghyllideb 2020-21?

* Bu gostyngiad o 3% yn allyriadau'r sector trafnidiaeth ers 1990; y targedau yw gostyngiad o 14% erbyn 2020 a gostyngiad o 43% erbyn 2030 o'i gymharu â gwaelodlin 1990.

Adran 2

Buddsoddi mewn ymagweddau ataliol

Mae atal yn un o'r pum ffordd o weithio a nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, ac mae'n bwysig fod symudiad mewn buddsoddiad o ddulliau adweithiol i rhai ataliol, i atal problemau rhag digwydd yn ogystal â'u hatal rhag mynd yn waeth.

Llynedd croesawais y diffiniad o atal a gynhwysir yn naratif y gyllideb.

Atal yw gweithio mewn partneriaeth i gyd-gynhyrchu'r deilliannau gorau posib, gan ddefnyddio'r cryfderau a'r asedau sydd gan bobl a lleoliadau i'w cyfrannu. Wrth dorri'r cyfan i lawr i bedwar lefel, gall pob lefel leihau'r galw ar gyfer y nesaf:

- Atal cynradd (AC) – adeiladu gwytnwch ¬– creu'r amodau ble nad yw problemau'n codi yn y dyfodol, Dull cyffredinol o fynd ati.
- Atal eilaidd (AE) – Targedu gweithredu i gyfeiriad meysydd ble mae risg uchel yn bodoli ble gallai problem ddigwydd. Dull a dargedwyd, sy'n cadarnhau egwyddorion cyffredinoliaeth gynyddol*.
- Atal trydyddol (AT) – Ymyrryd unwaith y mae problem yn bodoli, i'w hatal rhag gwaethygu ac i'w rhwystro rhag digwydd eto yn y dyfodol. Dull ymyrrol o fynd ati.
- Gwario aciwt (GA) – Gwario, sy'n gweithredu er mwyn rheoli effaith sefyllfa negyddol iawn, ond sy'n gwneud fawr ddim neu ddim oll i atal problemau rhag digwydd yn y dyfodol. Dull adferol o fynd ati

* cyffredinoliaeth gynyddol yw'r penderfyniad i ddarparu cefnogaeth i bawb, gan roi llais a buddiant breintiedig i bawb a phopeth ynddo, ond gan gydnabod y bydd angen mwy o gefnogaeth gan y bobl neu'r meysydd hynny sydd ag anghenion uwch.

Ffynhonnell: Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2019-20 Cynigion manwl

Adran 2

Buddsoddi mewn ymagweddau ataliol

Fodd bynnag, teimlais mai cyfyngedig iawn oedd cymhwysiad y diffiniad llynedd, felly nodais bedwar argymhelliad ar atal yn y cyngor a gyhoeddais ar gyfer y Llywodraeth yn Rhagfyr 2018.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru gymhwyso'r diffiniad o atal ym mhob gwariant, mewn dull systematig a chyhyrog, gan ddiffinio'n glir yr hyn y maent yn ceisio'i atal a dangos gweledigaeth glir drwy wario ar weithredu ar sail tystiolaeth ar draws y Llywodraeth. Dylent ystyried gweithio gyda sefydliadau ag arbenigedd yn y maes i sicrhau bod eu hymagwedd yn effeithiol.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru ofyn i wasanaethau cyhoeddus eraill (yn arbennig llywodraeth leol a byrddau iechyd) i gymhwyso'r diffiniad o atal i'w gwariant, i adnabod cyfleoedd allweddol ar gyfer buddsoddi mewn atal sylfaenol ac eilaidd.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru ystyried beth yw gwell cytbwysedd mewn gwariant mewn perthynas ag atal sylfaenol, eilaidd a thrydyddol.

Argymhelliad: Gan gadw mewn golwg argymhellion Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg, dylai Llywodraeth Cymru ystyried cymhwyso'r camau a osodwyd gan adroddiad Comisiwn Polisi Iechyd Meddwl 'Investing in a Resilient Generation: Keys to a Mentally Prosperous Nation' yn fewnol, yn arbennig mewn perthynas â pha ran o'r Llywodraeth sy'n arwain yn strategol wrth sicrhau bod yna ymagwedd system gyfan tuag at atal.

Mae'r Pwyllgor Cyllid hefyd wedi gwneud argymhellion perthnasol yn eu hadroddiad ar gyllideb y llynedd:

Argymhelliad 6: Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Llywodraeth Cymru'n ystyried sut y gall unrhyw gyllid ychwanegol yn y dyfodol ar gyfer gwasanaethau iechyd gael eu targedu tuag at atal, a dylent ystyried sefydlu trefniadau partneriaeth o amgylch unrhyw gyllid o'r fath.

Argymhelliad 14: Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Llywodraeth Cymru'n cadw llygad barcud yn gyson ar y diffiniad o wariant ataliol, yn cynnwys ymgysylltiad egnïol â rhanddeiliaid a'r Pwyllgor hwn.

Argymhelliad 15: Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Llywodraeth Cymru'n rhoi blaenoriaeth i ymagwedd integredig ar draws Llywodraeth parthed gwariant ataliol, trawsadrannol, ac aml-flwyddyn.

Fy marn ar gynnydd gan Lywodraeth Cymru

Prin yw'r dystiolaeth fod y Llywodraeth wedi ceisio cymhwyso'r diffiniad o atal ar draws gwariant mewn modd systematig a chyhyrog.

Mae naratif drafft y gyllideb yn cynnwys mwy o gyfeiriadau at atal na chyllidebau blaenorol, yn enwedig mewn perthynas â buddsoddi mewn rhaglenni sy'n cynyddu cyfleoedd ac yn mynd i'r afael â thlodi.

Fodd bynnag, ychydig iawn o gyfeiriadau sydd yn y naratif at y mathau o atal sydd yn cael eu hariannu - rwy'n credu bod hwn yn gyfle a gollwyd i adrannau'r Llywodraeth ar y cyd i ddeall yr hyn y maent yn ceisio ei atal a'r cydbwysedd gorau o wariant i gyflawni hyn.

Mewn cydnabyddiaeth o raddfa'r her o ymgorffori ymagweddau ataliol, cynghorais y Llywodraeth i weithio gyda sefydliadau ag arbenigedd yn y maes hwn – nid ydynt wedi gwneud hynny. Rwyf wedi darparu adnoddau i Gyllid Cymdeithasol i'w galluogi i weithio gyda'r Llywodraeth, yn arbennig mewn perthynas ag archwilio prosiect peilot Bond Effaith Cymdeithasol (fel y caiff ei nodi ar dud 26 y gyllideb).

"Mae sefydliadau GIG Cymru'n cefnogi ymagwedd a fydd yn amddiffyn cyllid ymhellach ar gyfer mesurau ataliol, sy'n cydnabod pwysigrwydd gwella canlyniadau iechyd y boblogaeth a chynaliadwyedd gwasanaethau yn y tymor hwy."

Cydffederasiwn y GIG
- Ymateb i ymgynghoriad y Pwyllgor Cyllid, Medi 2019

Prin yw'r dystiolaeth fod y Llywodraeth yn ystyried beth yw natur gwell cydbwysedd gwariant mewn perthynas ag atal sylfaenol, eilaidd a thrydyddol, sy'n diffinio'n glir yr hyn y maent yn ceisio'i atal gan ddangos gweledigaeth glir drwy wario ar gamau gweithredu ar sail tystiolaeth.

Rwyf wedi ysgrifennu ddwywaith at Weinidogion, ac wedi cwrdd â nifer o Weinidogion, gan ofyn nifer o gwestiynau penodol am y modd y maent wedi cymhwyso'r diffiniad o atal i'w portffolios ac mae'r atebion a dderbyniais wedi bod yn enghreifftiau cyffredinol o'r modd y mae meysydd polisi'n adlewyrchu'r Ddeddf LlCD.

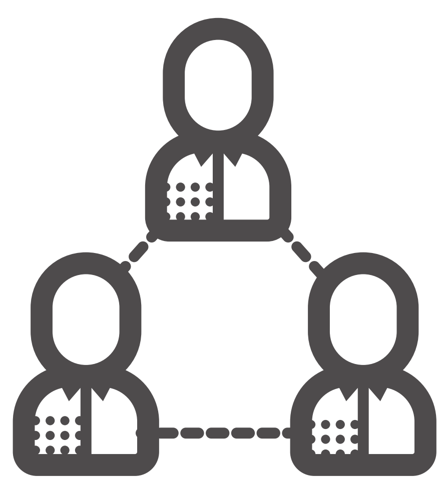

Fy marn ar gynnydd gan Lywodraeth Cymru

"Fodd bynnag, mae'n anodd dadgyfuno gwariant ataliol (oherwydd nad oes eto ddiffiniad o lefel gwasanaeth cyffredin, a gellir ymarfer ymyrraeth gynnar ar draws y sbectrwm angen); ond rydym yn cytuno bod costau ychwanegol/caledi yn debygol iawn o fod wedi arwain at doriadau mewn termau real mewn gwariant ataliol yn cynnwys y meysydd hynny a restrir yn nogfen y Pwyllgor'.

Cyngor Castell-nedd Port Talbot - ymateb i ymgynghoriad y Pwyllgor Cyllid, Medi 2019

Mae yna beth tystiolaeth bod Llywodraeth Cymru'n gofyn i wasanaethau cyhoeddus eraill i gymhwyso'r diffiniad i'w gwariant - rwyf wedi gweld enghreifftiau mewn perthynas â'r GIG a Thai.

Fodd bynnag, mae yna lawer mwy o gyfle i'r diffiniad gael ei ystyried mewn dull ystyrlon ar draws gwasanaethau, gyda Llywodraeth Leol yn fwlch penodol.

Nid oes unrhyw dystiolaeth bod Llywodraeth Cymru'n ystyried ymagwedd 'llywodraeth gyfan' tuag at atal, sef yr hyn a argymhellais. Mae rhan o'u 'cynllun gwella cyllideb' sy'n ymdrin ag atal yn gadarnhaol, ond yn dibynnu ar y Trysorlys i sbarduno cynnydd – nid yw hon yn ymagwedd Llywodraeth gyfan tuag ymgorffori ymagweddau ataliol.

Atal Digartrefedd

Er mwyn deall yn well i ba raddau y mae sgyrsiau'n digwydd ar draws y Llywodraeth mewn perthynas ag atal rwyf wedi ffocysu ar atal digartrefedd.

Tra mod i wedi darganfod fod sgyrsiau'n digwydd ar draws y Llywodraeth nid yw hyn yn glir yn naratif y gyllideb, ac mae'r sgyrsiau hyn i raddau helaeth yn ffocysu ar atal trydyddol gyda dim ond ychydig o ystyriaeth yn cael ei roi i gyfleoedd cydweithredol ar gyfer atal sylfaenol ac eilaidd. Credaf fod yna gyfleoedd pellach ar gyfer alinio cyllid ac ystyried a yw'n cyflawni'r canlyniadau gorau yn nhermau atal digartrefedd. Rwy'n gweithio'n glos gyda'r Grŵp Gweithredu ar Ddigartrefedd, a gadeirir gan Jon Sparkes o Crisis, ar hyn.

Gellir gweld gwybodaeth am waith y Grŵp Gweithredu ar Ddigartrefedd ar https://llyw.cymru/grwp-gweithredu-ar-ddigartrefedd?_ga=2.96013468.1885231479.1576761731-2094061263.1576512191

Cwestiynau y gallai Aelodau ystyried eu gofyn fel rhan o graffu ar gyllideb ddrafft 2020/21

"Roedd yn siomedig bod Ysgrifennydd y Cabinet pan ofynnwyd iddo am enghreifftiau o atal sylfaenol, eilaidd neu drydyddol o fewn ei gyllideb, wedi methu rhoi un enghraifft."

Pwyllgor Cydraddoldeb, Cymunedau a Llywodraeth Leol, craffu ar gyllideb ddrafft 2019-20

1) Ymrwymiad cyffredinol i ymgorffori atal (ffocws ar ganlyniadau)

- Pa rôl sy'n cael ei chwarae gan eich adran yn y gwaith o gyflawni'r weledigaeth gyffredinol o symud tuag at ymagweddau ataliol, a pha gyfraniad ydych chi'n ei wneud ar hyn o bryd?
- Sut y gwyddoch eich bod yn buddsoddi yn y rhaglenni a fydd yn gwneud y gwahaniaeth mwyaf?

2) Deall cydbwysedd gwariant mewn perthynas ag atal

- Sut rydych chi wedi defnyddio'r diffiniad o atal: pa asesiad ydych wedi ei wneud o'r gyfran o'ch buddsoddiad sydd mewn atal sylfaenol, eilaidd, trydyddol, neu yng ngofod aciwt eich buddsoddiad?
- Ydych chi wedi gwneud newidiadau i'r modd yr ydych yn buddsoddi ar gyfer cyllideb 2020-21?

3) Annog cyrff eraill i ddefnyddio'r diffiniad o atal

- Sut rydych chi'n annog cyrff cyhoeddus eraill i ddefnyddio'r diffiniad o atal?

4) Ymagwedd Llywodraeth gyfan tuag at atal

- Sut ydych chi'n sicrhau y gellir mabwysiadu ymagwedd Llywodraeth gyfan tuag at atal, gydag arweiniad clir ac atebolrwydd am gynnydd?

Adran 3

Asesu cynnydd o flwyddyn i flwyddyn yn y gyllideb

Yn fy nghyngor i'r Llywodraeth pwysleisiais fod angen iddi fod yn haws i randdeiliaid ddeall beth sy'n newid mewn perthynas â'r gyllideb, a deall beth yw nodweddion newidiadau syml a newidiadau mwy trawsffurfiol.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru weithio gyda fy swyddfa i ddatblygu 'Diogelwyr Taith' i ddisgrifio beth yw ystyr 'da' yng nghyd-destun y modd y mae'r broses gyllidebol yn esblygu dros o leiaf y degawd nesaf.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru egluro'n well sut mae'r chwe maes blaenoriaeth yn sbarduno gwahanol benderfyniadau drwy ystyried tueddiadau a senarios y dyfodol, gan gymhwyso'n holistig y diffiniad o atal a defnyddio cyfleoedd i wneud buddsoddiadau cydweithredol ar draws y system.

Mae'r Pwyllgor Cyllid hefyd wedi gwneud argymhellion tebyg:

Argymhelliad 8: Mae'r Pwyllgor yn awyddus i ddeall sut fydd y 'Diogelwr Taith' yn cael ei ddefnyddio gan Lywodraeth Cymru i gyflymu eu gweithrediad ac integreiddiad o amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ac yn argymell bod y defnydd ohono'n cael ei adlewyrchu yng Nghyllideb ddrafft 2020-21.

Argymhelliad 9: Mae'r Pwyllgor yn argymell bod Llywodraeth Cymru'n parhau i ddangos sut mae'n gwneud y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn rhan annatod o benderfyniadau a wneir yn eu sefydliad drwyddi draw, gan ymgysylltu'r gwaith Craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 1019-20 8 â Chomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol i'r graddau mwyaf posibl, er mwyn cyflawni'r newid diwylliannol sydd ei angen o fewn Llywodraeth Cymru."

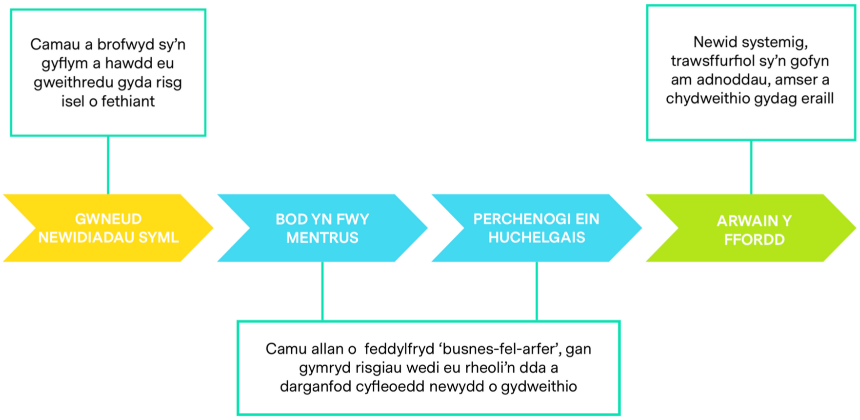

Mae'r diagram yn sylfaen i fy mhrosiect 'Y Gallu i Greu.' Gallwch ddod o hyd i esiamplau ar y gwefan: https://futuregenerations.wales/cy/the-art-of-the-possible/

Fy marn ar gynnydd gan Lywodraeth Cymru

Dewisodd Llywodraeth Cymru wneud y gwaith hwn eu hunain, gyda ffocws ar ymagwedd a fydd yn defnyddio iddynt hwy - gwnaethant fframio hwn fel ‘Cynllun Gwella Cyllideb’. Rwy’n falch eu bod wedi cyhoeddi drafft o’r Cynllun hwn fel rhan o gyllideb ddrafft 2020-21

Mae’r Cynllun yn gychwyn defnyddiol ar gyfer deall beth allai natur cynnydd mewn perthynas â’r broses gyllidebol fod, ac rwy’n croesawu’r ffaith ei fod yn edrych yn eang ar draws Trysorlys Cymru. Deallaf fod swyddogion wedi ymgysylltu’n fewnol o fewn y Llywodraeth ar y Cynllun hwn, ac rwy’n edrych ymlaen at weld sut y byddant yn ystyried sylwadau wrth iddynt ymgysylltu’n allanol.

Er bod y Cynllun yn ddechrau da, credaf fod nifer o feysydd lle gellir cryfhau Cynllun Gwella’r Gyllideb i adlewyrchu’n well uchelgais Deddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol ac i alluogi rhanddeiliaid i ddeall cynnydd yn well - mae’r rhain yn cynnwys:

1) Codi lefel uchelgais a gweledigaeth

I adlewyrchu natur uchelgeisiol y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau’r Dyfodol, dylai’r Cynllun gynnwys camau mwy uchelgeisiol a thrawsnewidiol o fewn ffrâm amser tymor hwy, yn cynnwys ystyriaeth o beth allai nodweddion cyllideb sy’n ymgorffori’r Ddeddf yn llwyr fod.

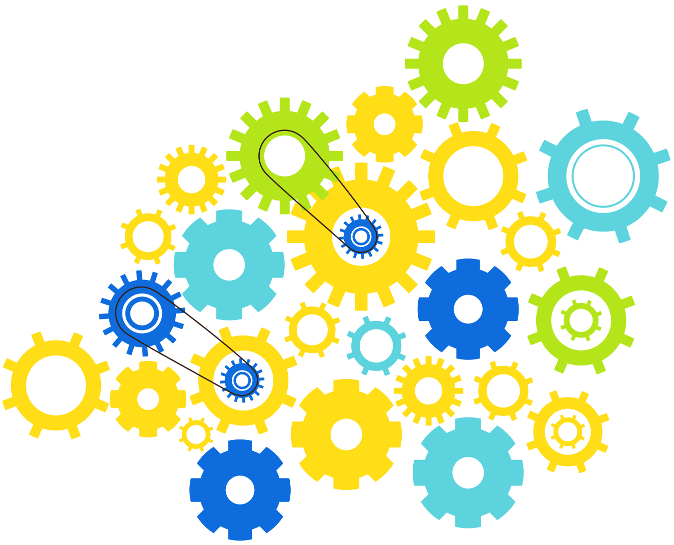

Gellir gweld Cynllun Gwella Cyllideb Llywodraeth Cymru yma: https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2019-12/cynllun-gwellar-gyllideb.pdf

Fy marn ar gynnydd gan Lywodraeth Cymru

2) Galluogi rhanddeiliaid i ddal i gyfrif ganlyniadau gwariant, ac olrhain pa mor drawsffurfiol yw'r newid

Dylai'r Cynllun alluogi rhanddeiliaid i olrhain y modd y mae penderfyniadau gwariant yn newid yn ogystal ag olrhain y modd y mae'r broses gyllidebol yn newid. Gallai Llywodraeth Cymru ddysgu oddi wrth Gyllid Llesiant Seland Newydd yn hyn o beth: yn gyntaf, mae amcanion llesiant yn cael eu dethol, ac wedyn mae grwpiau traws-lywodraeth yn gwneud cynigion gwariant yn
erbyn yr amcanion hyn (ochr yn ochr ag asesiadau effaith). Mae Llywodraeth Seland Newydd yn dethol cynigion ac wedyn yn cyhoeddi'r modd y mae penderfyniadau gwariant wedi newid fel canlyniad i'r broses hon.

Dolenni i Gyllideb Llesiant Seland Newydd:

- (Cyllideb Mai 2019) https://treasury.govt.nz/sites/default/files/2019-06/b19-wellbeing-budget_1.pdf
- (Canllaw) https://treasury.govt.nz/sites/default/files/2018-12/budget19-guidance.pdf

3) Ymgorffori ymhellach elfennau allweddol y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, yn arbennig mewn perthynas â'r 5 dull o weithio

Tra bo'r Cynllun yn ddefnyddiol ar gyfer deall cynnydd, gallai fynd ymhellach wrth adlewyrchu elfennau allweddol y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, yn arbennig wrth fframio sut mae'r gyllideb yn galluogi ffocysu ar amcanion llesiant y Llywodraeth, a thalu mwy o sylw i'r pum dull o weithio (yn arbennig 'hirdymor' ac 'atal').

Cwestiynau y gallai Aelodau ystyried eu gofyn fel rhan o'r gwaith o graffu ar gyllideb ddrafft 2020-21

1. Beth yw lefel eich gweledigaeth a'ch uchelgais gyda'r gwaith hwn? A oes gennych syniad clir o nodweddion cyllideb sy'n ymgorffori'n llwyr y Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol?
2. Sut fydd y Cynllun hwn yn galluogi rhanddeiliaid i ddeall yr hyn sy'n newid o flwyddyn i flwyddyn, yn nhermau proses ac yn nhermau gwariant?

Adran 4

Cymryd camau pellach tuag at ymagwedd tymor hir

Yn y cyngor a gyhoeddais ar gyfer y Llywodraeth, fe wneuthum gynnwys dau argymhelliad oedd yn berthnasol i fabwysiad y Llywodraeth o ymagwedd tymor hwy, a fyddai yn ei dro yn galluogi gwasanaethau cyhoeddus a sefydliadau eraill i gynllunio ar gyfer yr hirdymor.

Argymhelliad: Rhaid i Lywodraeth Cymru ddangos sut y maent yn cymhwyso egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wrth ymateb i Adolygiad o Wariant Llywodraeth y DU yn 2019.

Argymhelliad: Dylai Llywodraeth Cymru ddefnyddio'r Adolygiad o Wariant fel cyfle i archwilio dewisiadau ar gyfer ymrwymiadau gwariant aml-flwyddyn i gyrff cyhoeddus.

Mae Llywodraeth Cymru wedi wynebu heriau sylweddol wrth gynllunio cyllideb y flwyddyn hon, oherwydd yr ansicrwydd ynglŷn ag ymadawiad y DU o'r Undeb Ewropeaidd, cyd-destun gwleidyddol y DU a'r datganiad am Rownd Gwariant un flwyddyn yn hytrach nag Adolygiad o Wariant cyflawn.

Rwy'n gwerthfawrogi bod yr heriau hyn wedi gwneud mabwysiadu ymagwedd tymor hwy yn fwy anodd i'r Llywodraeth dros y flwyddyn ddiwethaf. Am y rheswm hwnnw ni fyddaf yn ffocysu ar y maes hwn wrth graffu ar gyllid ddrafft 2020-21.

Fodd bynnag rwyf yn disgwyl gweld bod peth cynnydd wedi cael ei wneud ar y paratoadau mewnol gofynnol. Byddaf yn parhau i fonitro'r maes hwn gan ganolbwyntio'n benodol ar y modd y mae Llywodraeth Cymru'n ymateb i Adolygiad o Wariant Llywodraeth y DU sydd i fod i ddigwydd y flwyddyn nesaf.

CYSYLLTIADAU

YSGOGWR NEWID
(CYLLID, ATAL, IECHYD)

Cathy Madge
07974 895160
cathy.madge@futuregenerations.wales
@cathy_madge

YSGOGWR NEWID
(DATGARBONEIDDIO, CAFFAEL)

Eurgain Powell
029 2167 7400
eurgain.powell@futuregenerations.wales
@EurgainHPowell

@futuregencymru

/futuregencymru

Am fwy o wybodaeth am ein gwaith ewch i'n gwefan...

www.futuregenerations.wales/cy

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Wales Audit Office / Swyddfa Archwilio Cymru

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ
Tel / Ffôn: 029 2032 0500
Fax / Ffacs: 029 2032 0600
Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660
info@audit.wales / post@archwilio.cymru
www.audit.wales / www.archwilio.cymru

Mr Llŷr Gruffydd AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Drwy'r e-bost: SeneddFinance@assembly

Cyfeirnod: IE19013/AC172/caf
Dyddiad cyhoeddi: 23 Rhagfyr 2019

Annwyl Llŷr

Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru o incwm a chostau am y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2021 a Chynllun Ffioedd 2020-21

Yn dilyn Adroddiad y Pwyllgor Cyllid ar y Craffu Blynyddol ar Swyddfa Archwilio Cymru ac Archwilydd Cyffredinol Cymru, mae'n bleser gennym atodi copi o'n Hamcangyfrif addasedig ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben 31 Mawrth 2021, er gwybodaeth i chi.

Byddem yn croesawu cyngor y Pwyllgor p'un a ddylem osod yr Amcangyfrif addasedig hwn gerbron yn ffurfiol ynteu peidio.

Rydym hefyd yn atodi'r Cynllun Ffioedd arfaethedig ar gyfer 2020-21,ac felly nid ydym wedi cynnwys hyn yn yr Amcangyfrif addasedig.

Yn ei adroddiad, argymhellodd y Pwyllgor y dylid, cyn gosod Cynllun Ffioedd 2020-21 gerbron y Cynulliad, roi manylion i'r Pwyllgor ynghylch natur y berthynas uniongyrchol rhwng cynnydd o £240,000 mewn incwm o ffioedd a'r gost o gyflawni gwaith archwilio'r Archwilydd Cyffredinol. Rydym yn cyflwyno'r esboniad hwn isod.

Mae ein Hamcangyfrif addasedig yn adennill cyfran fymryn yn uwch o'n sylfaen costau drwy ffioedd (64%) yn hytrach nag o gyllid Cronfa Gyfunol Cymru, o gymharu â'n cynigion gwreiddiol (62%). Mae ein Hamcangyfrif addasedig yn gosod yr incwm o ffioedd (cwmpas cyllideb adnoddau cronnus) ar £14.004 miliwn ar gyfer y flwyddyn nesaf. Mae hyn £240,000 yn fwy nag y caniatawyd ar ei gyfer yn ein Hamcangyfrif gwreiddiol, ond eto'n dal i fod £471,000 yn is na'r flwyddyn gyfredol (2019-20).

Cyfrifir cyfraddau fesul awr i adennill costau dros gwantwm gwaith yr Archwilydd Cyffredinol – ac eithrio'r costau hynny sy'n cael eu talu o Gronfa Gyfunol Cymru. Effaith yr addasiad a ddisgrifir uchod yw cynyddu ein cyfraddau ffioedd fesul awr gan ein bod wedi lleihau'r cyfraniad at ein costau rhedeg a dderbynnir o Gronfa Gyfunol Cymru. Fodd bynnag, mae'n bwysig cofio bod ffioedd yn cael eu cyfrifo

drwy hafaliad cyfraddau fesul awr x oriau archwilio, ac felly tra bydd cyfraddau ffioedd yn cynyddu, disgwylir i oriau archwilio ostwng ar gyfartaledd o ganlyniad i effeithlonrwydd archwilio. Mae hyn yn llywio ein tybiaethau ynghylch graddfeydd ffioedd yn gostwng o tua 0.7%, sy'n golygu y bydd llawer o'r cyrff a archwilir gennym yn gweld gostyngiadau yn eu ffioedd - ond gostyngiad llai na'r hyn a fwriadwyd gennym yn wreiddiol.

Er bod ein Hamcangyfrif addasedig yn dibynnu ar gynnydd o £240,000 yn yr incwm o ffioedd, erys y ffaith y bydd y ffioedd yn parhau i dderbyn cymhorthdal (i bob pwrpas) gan y cyllid a dderbyniwn o Gronfa Gyfunol Cymru. Felly, rydym yn parhau i allu sicrhau na fydd y ffioedd a godir yn ‘ddim mwy na’r gost lawn’ o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.

Y penawdau yn y Cynllun Ffioedd atodedig yw:

- Y cynnydd cyfartalog mewn cyfraddau fesul awr yw 3%
- Bydd effeithlonrwydd archwilio yn sicrhau **gostyngiad** cyfartalog mewn graddfeydd ffioedd o 0.7%
- Ni ddylai cyrff a archwilir wynebu cynnydd mewn ffioedd ond os bydd amgylchiadau lleol yn cyfiawnhau cynnydd yn y gwaith archwilio sy’n cael ei wneud

Un pwynt olaf o eglurhad, i gadarnhau, lle rydym wedi anfonebu am ffioedd mewn rhandaliadau dros y cyfnod archwilio ac mae'r swm cyffredinol a godwyd yn fwy na gwir gost y gwaith a gwblhawyd (oherwydd effeithlonrwydd archwilio), byddwn yn prosesu'r ad-daliad naill ai drwy nodiadau credyd neu ad-daliadau arian parod, yn dibynnu ar yr hyn sydd orau gan bob corff a archwilir. Nid yw hyn yn mynd yn groes i'r rheol ‘dim mwy na’r gost lawn’ yn y Ddeddf.

Atodwn gopi o'n Cynllun Ffioedd arfaethedig ar gyfer 2020-21, y bydd angen i ni ei osod gerbron y Cynulliad mewn pryd i'w gyhoeddi cyn dechrau'r flwyddyn ariannol newydd. Rhowch wybod i ni, os gwelwch yn dda, os oes gennych unrhyw gwestiynau y gallwn ymateb iddynt cyn gosod y Cynllun Ffioedd.

Yn gywir

ISOBEL EVERETT
Cadeirydd, Swyddfa Archwilio Cymru

ADRIAN CROMPTON
Archwilydd Cyffredinol Cymru

Rhagfyr 2019

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Amcangyfrif o incwm a threuliau Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2021 (wedi'i addasu)

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Paratowyd ar y cyd a gosodwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru o dan adran 20(1) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.
This document is also available in English.

© Swyddfa Archwilio Cymru 2019

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru

Isobel Everett
Cadeirydd, Swyddfa Archwilio Cymru

Rhagymadrodd

Yn unol ag adran 20 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, mae'n ofynnol i'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru baratoi ar y cyd amcangyfrif o incwm a threuliau Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer pob blwyddyn ariannol a gosod yr amcangyfrif hwnnw gerbron y Cynulliad Cenedlaethol o leiaf bum mis cyn dechrau'r flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi.

Yn unol ag adran 20 o'r Ddeddf, rhaid i bob amcangyfrif drafod (ymhlith pethau eraill) yr adnoddau sydd eu hangen ar yr Archwilydd Cyffredinol i gyflawni ei swyddogaethau statudol.

O ran 2020-21, gosodwyd yr amcangyfrif gerbron y Cynulliad ar 25 Hydref 2019 ac fe'i trafodwyd gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad ar 5 Tachwedd 2019.

Gall y Pwyllgor wneud addasiadau i'r amcangyfrif fel y gwêl yn dda, ond ni all wneud unrhyw addasiadau oni bai ei fod:

- wedi ymgynghori â'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru;
- wedi ystyried unrhyw sylwadau a wnaed gan y naill neu'r llall.

Bu i'r Pwyllgor ymgynghori â'r Archwilydd Cyffredinol a Swyddfa Archwilio Cymru ynghylch yr addasiadau i'r amcangyfrif a bu iddo osod ei adroddiad am yr amcangyfrif ar 2 Rhagfyr 2019. Mae'r ddogfen hon yn adlewyrchu'r addasiadau a wnaed.

Bob blwyddyn, rhaid i Weinidogion Cymru gynnig cynnig yn y Cynulliad Cenedlaethol o dan adran 125 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 sy'n cynnwys awdurdodi'r adnoddau a ddefnyddir (gan gynnwys adnoddau cronnus) a'r taliadau i'w gwneud gan Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r Amcangyfrif hwn yn nodi'r symiau i'w cynnwys mewn perthynas â Swyddfa Archwilio Cymru.

Cynnwys

Rhagair	5
Gwerth am arian yn Swyddfa Archwilio Cymru	8
Cost archwilio cyhoeddus yng Nghymru	8
Fframwaith Gwerth am Arian – Doethach, Symlach, Gwell	9
Cyllideb 2020-21	10
Uchelgeisiau ein cynllun blynyddol	10
Trosolwg ar dreuliau ac incwm 2020-21	11
Ariannu ein gwaith – Cronfa Gyfunol Cymru 2020-21	20
Newidiadau i'n galwad ar Gronfa Gyfunol Cymru rhwng 2019-20 a 2020-21	20
Sut y byddwn yn defnyddio arian Cronfa Gyfunol Cymru	21
Buddsoddi cyfalaf	30
Newidiadau posibl i'r gyllideb hon	32
Cwmpas y gyllideb	34
Gofynion cyllidebol amcangyfrifedig Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2021	34
Atodiad 1 – Datganiad o egwyddorion	36

Rhagair

Mae Swyddfa Archwilio Cymru'n bodoli i roi hyder i'r Cynulliad Cenedlaethol ac i bobl Cymru fod y sector cyhoeddus yn atebol ac yn perfformio at safon uchel. Ar adeg pan fo ymddiriedaeth y cyhoedd mewn llywodraeth, sefydliadau a gweithwyr proffesiynol yn edwino, mae ein gwaith yn bwysicach nag erioed i ddiogelu uniondeb democratiaeth ddatganoledig Cymru.

Mae ein rhaglen eang o waith gwerth am arian yn hollbwysig i atebolrwydd seneddol cadarn drwy Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus, Pwyllgor Cyllid a phwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol. Rydym yn archwilio cyfrifon a threfniadau llywodraethu dros 800 o gyrff cyhoeddus ledled Cymru gan ddarparu’r prif gyfrwng o gael sicrwydd am y ffordd y mae arian cyhoeddus yn cael ei reoli yng Nghymru. O Lywodraeth Cymru ei hun i’r cyngor cymuned lleiaf, drwy bron i bob maes lle darperir gwasanaethau cyhoeddus, gall yr Archwilydd Cyffredinol ddilyn y bunt gyhoeddus lle bynnag y caiff ei gwario.

Mae cyfanswm cost flynyddol rhoi'r sicrwydd a’r mewnwelediad annibynnol hwn yn gyfwerth ag ychydig dros un geiniog am bob £10 sy’n cael ei wario ar wasanaethau cyhoeddus yng Nghymru. Yn 2020-21, byddwn yn costio llai i’r pwrs cyhoeddus na'r flwyddyn gyfredol.

Gyda'r DU ar fin ymadael â’r Undeb Ewropeaidd, mae'n brawf nas gwelwyd ei fath o’r blaen i'r Cynulliad Cenedlaethol, i Lywodraeth Cymru ac i sector cyhoeddus ehangach Cymru. Mae cynaliadwyedd ariannol yn risg real iawn sy’n cynyddu i rai cyrff cyhoeddus. Mae gwasanaethau cyhoeddus dan bwysau cynyddol i ymateb i newidiadau cymdeithasol a demograffig, datblygiadau technolegol cyflym, newid hinsawdd, newidiadau i systemau ariannu, a modelau llywodraethu mwy cymhleth fel partneriaethau Bargen Ddinesig. Ac, wrth i gymdeithas a thechnoleg newid, mae risgiau newydd yn codi o ran twyll a llygredd.

Ar yr un pryd, mae’r proffesiwn archwilio ei hun dan y chwyddwydr. Ar ôl nifer o fethiannau corfforaethol amlwg yn y sector preifat a phryderon am ddigonolrwydd trefniadau archwilio cyhoeddus lleol Lloegr, mae adolygiadau annibynnol wedi argymell yn ddiweddar y dylid cryfhau ansawdd, annibyniaeth, cwmpas a disgwyliadau archwiliadau. Mae llawer o’r argymhellion hyn eisoes ar waith ym model archwilio cyhoeddus presennol Cymru, ond nid ydym yn hunanfoddhaus. Rydym yn parhau i ganolbwyntio ar gyflawni archwiliadau annibynnol a thrwyadl o ansawdd uchel ac ar wella ein gweithrediadau ein hunain yn barhaus.

Yn 2018, penodwyd Archwilydd Cyffredinol newydd. Ers hynny, mae Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, a’r sefydliad cyfan, wedi ymrwymo ar y cyd i wireddu ein potensial llawn i gynorthwyo’r Cynulliad Cenedlaethol i ddwyn y llywodraeth i gyfrif dros y modd y mae’n gwario arian cyhoeddus ac i hybu gwelliannau mewn gwasanaethau cyhoeddus. Hwn yw'r cyfle cyntaf i'r Archwilydd Cyffredinol newydd a'r Bwrdd gyflwyno Amcangyfrif sy'n seiliedig ar y weledigaeth honno a'n huchelgeisiau, sef:

- manteisio i'r eithaf ar ein harbenigedd, ein dealltwriaeth graff a’n safbwynt unigryw;
- cryfhau ein statws fel llais awdurdodol ac annibynnol yr ymddiriedir ynddo;
- dod yn fwy amlwg, dylanwadol a pherthnasol;
- dangos esiampl i'r sector cyhoeddus yng Nghymru a thu hwnt.

Mae’n darparu ar gyfer gostyngiad cyffredinol o 3% mewn termau real yng nghyfanswm cyllideb Swyddfa Archwilio Cymru, ac eithrio cost y Fenter Twyll Genedlaethol bob yn ail flynedd.

Rydym yn ymwybodol iawn bod arnom gyfrifoldeb o ran rhannau eraill o’r sector cyhoeddus i gyfyngu ar ein costau gweithredol a’r ffioedd a godir gennym, ar yr amod nad yw hyn yn peryglu ansawdd ein harchwiliadau a’r sicrwydd y gallwn ei roi. Mae’r Amcangyfrif hwn yn disgrifio ein rhaglen gwerth am arian, Doethach, Symlach, Gwell, a’r cyfleoedd i barhau i arbed costau ac i wneud arbedion effeithlonrwydd yn ein model busnes dros y blynyddoedd nesaf. Gan adeiladu ar yr arbedion sylweddol a wnaed mewn blynyddoedd blaenorol, ein targed ar gyfer 2020-21 yw arbed £476,000 – bydd hon yn gryn her inni ac yn ychwanegol at arbedion swyddi gwag ailgylchadwy o £870,000.

Mae bron i ddau draean o’n hincwm blynyddol o £22 miliwn yn deillio o’r ffioedd a godir ar y cyrff cyhoeddus a archwilir. Dros y pedair blynedd diwethaf, rydym wedi gostwng ffioedd y rhan fwyaf o’r cyrff cyhoeddus hyn mewn termau real.

Mae'r Pwyllgor Cyllid yn gwybod am ddiffyg hyblygrwydd y drefn statudol bresennol o’n hariannu. Mae’n cyfyngu’n sylweddol ar allu’r Archwilydd Cyffredinol i ailgyfeirio unrhyw gapasiti a ryddheir gan arbedion effeithlonrwydd yn ein gweithgareddau ennill ffioedd at fathau eraill o waith archwilio.

I oresgyn y diffyg hyblygrwydd hwn yn rhannol, mae'r Amcangyfrif hwn yn symud tua 1% o'r adnodd o incwm ffioedd i gyllid Cronfa Gyfunol Cymru. O drosglwyddo £180,000 o'r naill ffynhonnell ariannu i'r llall, bydd modd inni ffrwyno'r ffioedd blynyddol a godir ar gyrff cyhoeddus drwy gyflawni'r arbedion effeithlonrwydd arfaethedig o ran archwilio, gan gadw'r capasiti a'r arbenigedd archwilio. Byddwn yn defnyddio'r capasiti arbenigol hwnnw i roi sicrwydd a mewnwelediad i'r Cynulliad Cenedlaethol ac eraill, ar sail ein gwaith cyfrifon blynyddol, na fyddai modd inni eu rhoi fel arall. Mae'n bwysig nodi na fydd unrhyw gynnydd net i'n costau na'n cyllid i gyflawni hyn.

Yn ychwanegol at y newid hwn, byddwn yn defnyddio adnoddau refeniw a chyfalaf ychwanegol o'r Gronfa Gyfunol i gefnogi buddsoddiad arfaethedig yn ein capasiti a'n gallu digidol, a hynny'n bennaf i ehangu ein gwaith cynnar o ran dadansoddeg data a fydd yn arwain at arbedion yn y tymor hirach, yn cynyddu ein heffaith, ac yn cryfhau ein trefniadau seiberddiogelwch.

I wneud hyn, rydym yn cynnwys cynnydd o £220,000[1] i'r cyllid yr ydym yn ei gael o Gronfa Gyfunol Cymru. Bydd ein hincwm ffioedd yn gostwng £471,000, felly bydd cost archwilio cyhoeddus yng Nghymru yn is y flwyddyn nesaf nag ydyw eleni.

Rydym yn ymhelaethu ar ein cynlluniau drwy'r ddogfen hon. Fe'i lluniwyd yn unol â'r Datganiad o Egwyddorion[2] a gyhoeddwyd gan y Pwyllgor Cyllid ym mis Mai 2019 a'r briff dilynol a ddarparwyd gan y Pwyllgor gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd ym mis Gorffennaf 2019. Mae'r ddogfen hon hefyd yn adlewyrchu'r addasiadau arfaethedig a gefnogwyd gan y Pwyllgor yn yr adroddiad a gyhoeddwyd ganddo ar 2 Rhagfyr 2019.

Mae ein Hadroddiad Blynyddol a Chyfrifon yn amlinellu'r hyn a gyflawnwyd gennym yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Ym mis Mawrth eleni, gosodwyd Cynllun Blynyddol 2019-20 gerbron y Cynulliad. Mae'r Amcangyfrif hwn yn sicrhau arian ar gyfer blaenoriaethau 2020-21, a byddwn yn gosod ein Cynllun Blynyddol ar gyfer y flwyddyn honno gerbron y Cynulliad Cenedlaethol ym mis Mawrth 2020.

Isobel Everett
Cadeirydd Swyddfa Archwilio Cymru

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru

1 Gweler Arddangosyn 5
2 Gweler Atodiad 1

Gwerth am arian yn Swyddfa Archwilio Cymru

Cost archwilio cyhoeddus yng Nghymru

1 Ers sefydlu Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru yn 2013-14, byddwn wedi lleihau cost archwilio cyhoeddus yng Nghymru 14% mewn termau real[3]. Dangosir hyn yn Arddangosyn 1. Byddwn wedi cynhyrchu dros £16 miliwn o arbedion cronnus dros y blynyddoedd hyn.

2 Rydym wedi lleihau'r gwariant er inni ddyrannu adnoddau ychwanegol i feysydd gwariant newydd yn ystod y cyfnod, megis cynnal Astudiaethau Ymchwiliol, cynyddu gwaith ein Cyfnewidfa Arfer Da, buddsoddi mewn cynllun hyfforddi graddedigion, a buddsoddi mewn gweithgarwch i drawsnewid y sefydliad.

Arddangosyn 1 – cost archwilio cyhoeddus 2013-14 i 2019-20

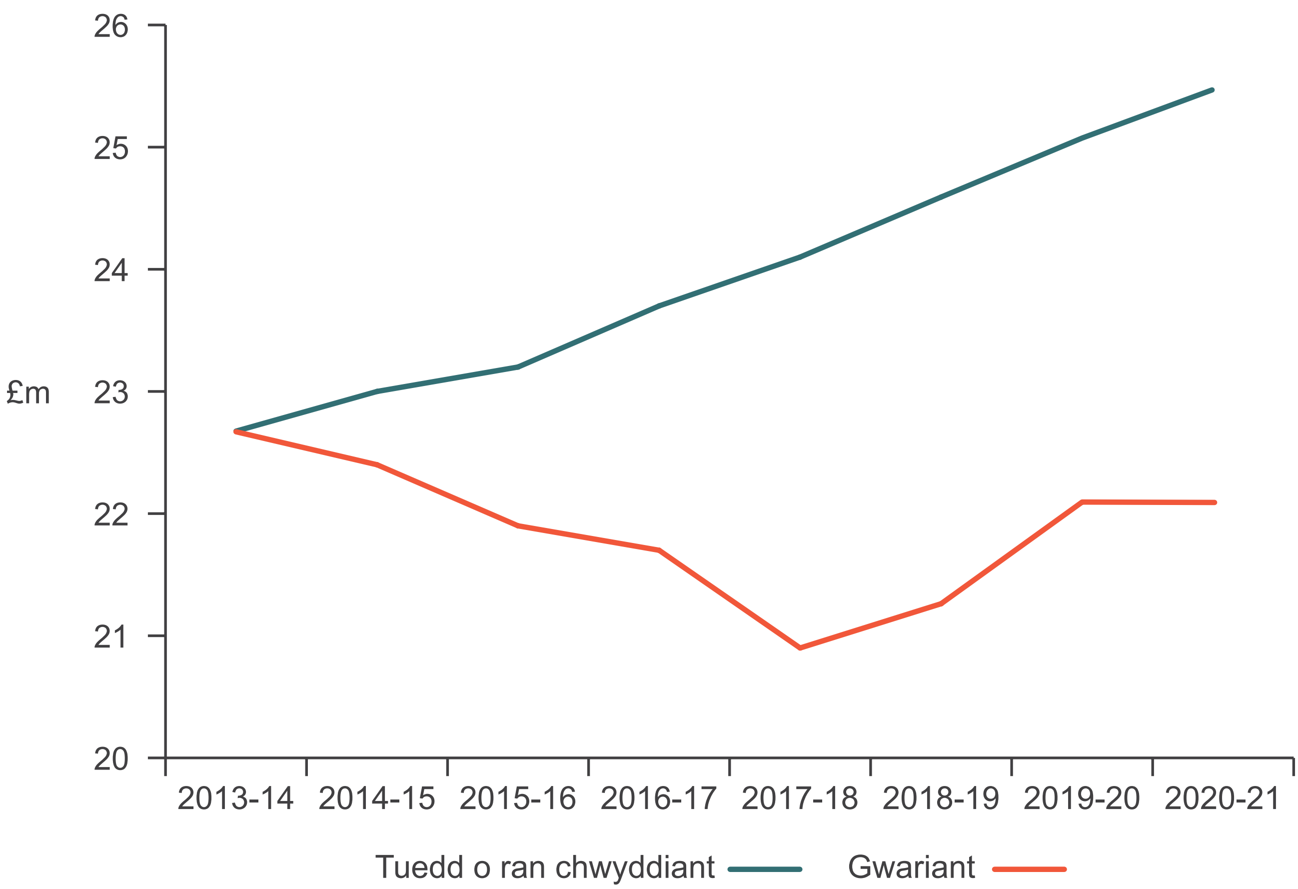

3 Yn unol ag Amcangyfrif 2020-21, mae'n ofynnol inni arbed £476,000 i fantoli'r gyllideb yn ogystal ag arbed £870,000 drwy drosiant staff. Isod, rydym yn nodi'r fframwaith a ddefnyddir gennym i bennu'r arbedion hyn.

3 Yn seiliedig ar y datchwyddwyr cynnyrch domestig gros (GDP) a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol, Mehefin 2019.

Fframwaith Gwerth am Arian – Doethach, Symlach, Gwell

Ein pobl

- Paru adnoddau Swyddfa Archwilio Cymru â'i huchelgeisiau
- Ailfodelu'r gweithlu a'r cymysgedd sgiliau
- Modelu cyflenwad/galw
- Adolygu'r gwasanaethau cymorth a'r dull o gyflawni archwiliadau

Arbedion hyd yma[4] (£967,000)

- Cynyddu'r defnydd o hyfforddeion graddedig £178,000
- Lleihau nifer y Cyfarwyddwyr £587,000
- Lleihau'r gwariant ar gontractwyr £100,000
- Adolygiad 2015 o'r gwasanaethau corfforaethol £102,000

Potensial yn y dyfodol

- Diweddaru'r cynlluniau adnoddau ar gyfer gwaith archwilio
- Paru'r gwaith yn agos â'r uchelgeisiau
- Cynllunio'r gweithlu'n strategol

Lleoedd

- Gweithio doethach – swyddfeydd a theithio
- Strategaeth ystadau
- Effeithlonrwydd adeiladau
- Cynllun teithio a chynhaliaeth
- Gwaith a hwylusir gan TG

Arbedion hyd yma (£132,000)

- Arbed 10% o'r costau teithio yn sgil adolygiad 2016 £120,000
- Cyfyngu ar y costau teithio er inni gyflawni gwaith cwmnïau'n fewnol
- Gostwng costau teithio drwy fuddsoddi mewn fideogynadledda/Skype
- Arbedion yn sgil symud swyddfa'r Gogledd £12,000

Potensial yn y dyfodol

- Arbed costau drwy'r prosiect Ffyrdd o Weithio
- Adolygu'r strategaeth ystadau

Arbedion o ran amser

Prosesau

- Gwaith a hwylusir gan ddata a digidol
- Gweithio doethach – systemau a phrosesau angenrheidiol, effeithlon ac effeithiol
- Adolygiad y Cynulliad o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 (y Ddeddf)
- Rhaglen newid gorfforaethol
- Adnoddau integredig

Arbedion hyd yma

- Arbedion effeithlonrwydd yn y system treuliau
- Arbedion effeithlonrwydd o ran adroddiadau llywodraethu

Potensial yn y dyfodol

- Adolygu'r Ddeddf
- Arbedion effeithlonrwydd archwilio drwy Ddadansoddeg Data
- Adolygu prosesau'n barhaus
- Rhaglen newid gorfforaethol
- Adleoli adnoddau integredig

Caffael

- Caffael costeffeithiol
- Cyflawni gwaith cwmnïau'n fewnol

Arbedion hyd yma (£785,000)

- Cyflawni gwaith cwmnïau'n fewnol yn 2016 £640,000
- Archwilio mewnol a'r gyflogres dan gontract allanol £75,000
- Systemau TG £70,000

Potensial yn y dyfodol

- Terfynu contractau'r cwmnïau yn 2020
- Adolygu defnydd o fframweithiau caffael

4 Arbedion blynyddol a bennwyd ers 2013

Cyllideb 2020-21

Uchelgeisiau ein cynllun blynyddol

4 Mae Cynllun Blynyddol 2019-20 yn nodi'r uchelgeisiau a ganlyn ar gyfer gwaith Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol. Mae'r Amcangyfrif hwn yn nodi'r cyllid y bydd ei angen arnom ar gyfer 2020-21 er mwyn inni gyflawni'r uchelgeisiau hyn.

Manteisio i'r eithaf ar ein harbenigedd, dealltwriaeth graff a safbwynt unigryw

- Cryfhau natur rymus ein dealltwriaeth unigryw drwy weithio mewn tîm a rhannu gwybodaeth mewn ffordd fwy integredig.
- Chwilio'n rhagweithiol am synergeddau a thueddiadau yn y wybodaeth sydd gennym.
- Canolbwyntio ar yr hyn sydd bwysicaf ac a wnaiff y gwahaniaeth mwyaf i gyrff cyhoeddus a'r cyhoedd.

Cryfhau ein statws fel llais awdurdodol ac annibynnol yr ymddiriedir ynddo

- Dod â thystiolaeth a sylwebaeth ddibynadwy i'r amlwg ar y materion cywir ar yr adeg gywir.
- Sicrhau ein bod yn cyflwyno'r ffeithiau'n glir ac yn egluro'n gryno pam ein bod wedi dod i gasgliad neu ddehongliad penodol.
- Bod yn effro ac yn ymatebol i gyfleoedd newydd i rannu gwybodaeth a dealltwriaeth archwilio lle gall ychwanegu gwerth.

Dod yn fwy amlwg, dylanwadol a pherthnasol

- Canolbwyntio tuag allan mewn ffordd amlwg ac ymgysylltu mewn ffordd sy'n berthnasol i ystod eang o gynulleidfaoedd.
- Dylanwadu ar ffordd o feddwl ac ymddygiad eraill a llywio'r ddadl gyhoeddus ehangach.
- Ceisio a gwrando ar syniadau a meddyliau y tu hwnt i Gymru a'r sector cyhoeddus.

Dangos esiampl i'r sector cyhoeddus yng Nghymru a thu hwnt

- Gan ein bod yn arddel barn archwilio ar eraill, sicrhau ein bod yn gwneud yr hyn rydym yn cynghori eraill i wneud.
- Darparu arweinyddiaeth glir, gyson a dilys a gwneud penderfyniadau'n gyflymach.
- Grymuso pobl drwy'r sefydliad i feddwl am syniadau newydd a gwneud newid cadarnhaol.

Trosolwg ar dreuliau ac incwm 2020-21

5 Rydym wedi defnyddio'r un fformat ar gyfer ein Hamcangyfrif a'n Hadroddiad Blynyddol a Chyfrifon i'w gwneud yn haws darllen ein cynlluniau gwario a'n halldro gwirioneddol ochr yn ochr â'i gilydd.

6 Mae cyfanswm y gwariant a gynlluniwyd ar gyfer 2020-21 yn is yn nhermau arian parod na'r flwyddyn ariannol gyfredol – ac mae'n gyfwerth â gostyngiad o 2.4% mewn termau real. O hepgor cost gylchol y Fenter Twyll Genedlaethol, bydd ein gwariant y flwyddyn nesaf 3% yn is mewn termau real.

Arddangosyn 2 – treuliau ac incwm 2020-21

Treuliau	Amcangyfrif 2020-21 £'000	Amcangyfrif[5] 2019-20 £'000	Cynnydd/ (Gostyngiad) £'000
Costau staff	16,379	15,917	462
Staff dan gontractau tymor byr	311	737	(426)
Teithio a chynhaliaeth	1,205	1,216	(11)
Swyddfeydd	940	993	(53)
Cwmnïau'r sector preifat	598	905	(307)
TAW na ellir ei adennill	500	500	-
TGCh	546	480	66
Llywodraethu Swyddfa Archwilio Cymru	300	300	-
Hyfforddiant allanol	289	289	-
Cyfieithu	145	165	(20)
Ffioedd cyfreithiol a phroffesiynol	180	162	18
Dibrisiant	280	280	-
Cyflenwadau a gwasanaethau eraill	675	739	(64)
Targed arbedion	(476)	(540)	64
CYFANSWM	**21,872**	**22,143**	(271)
Costau cylchol y Fenter Twyll Genedlaethol	130	-	130
Cyfanswm treuliau	**22,002**	**22,143**	**(141)**

5 Yn unol â Memorandwm y Gyllideb Atodol a gymeradwywyd gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad ar 15 Mai 2019

Incwm	Amcangyfrif 2020-21 £'000	Amcangyfrif 2019-20 £'000	Cynnydd/ (Gostyngiad) £'000
Ffioedd archwilio	12,375	12,377	(2)
Archwilio Cronfeydd Amaethyddol yr UE	759	900	(141)
Ffioedd ardystio grantiau	870	1,198	(328)
CYFANSWM INCWM	**14,004**	**14,475**	**(471)**
Cyfanswm i'w ariannu o Gronfa Gyfunol Cymru	**7,998**	**7,668**	**330**

Arddangosyn 3 – dadansoddiad o dreuliau 2020-21

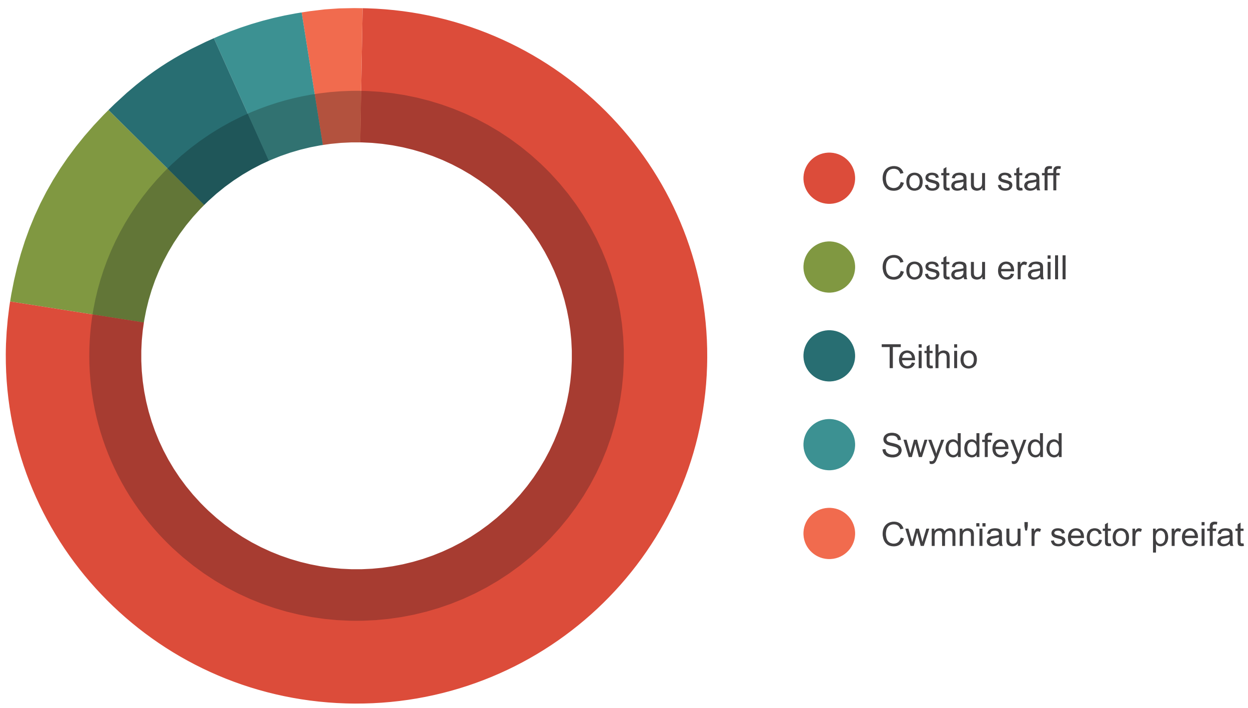

Arddangosyn 4 – dadansoddiad o incwm 2020-21

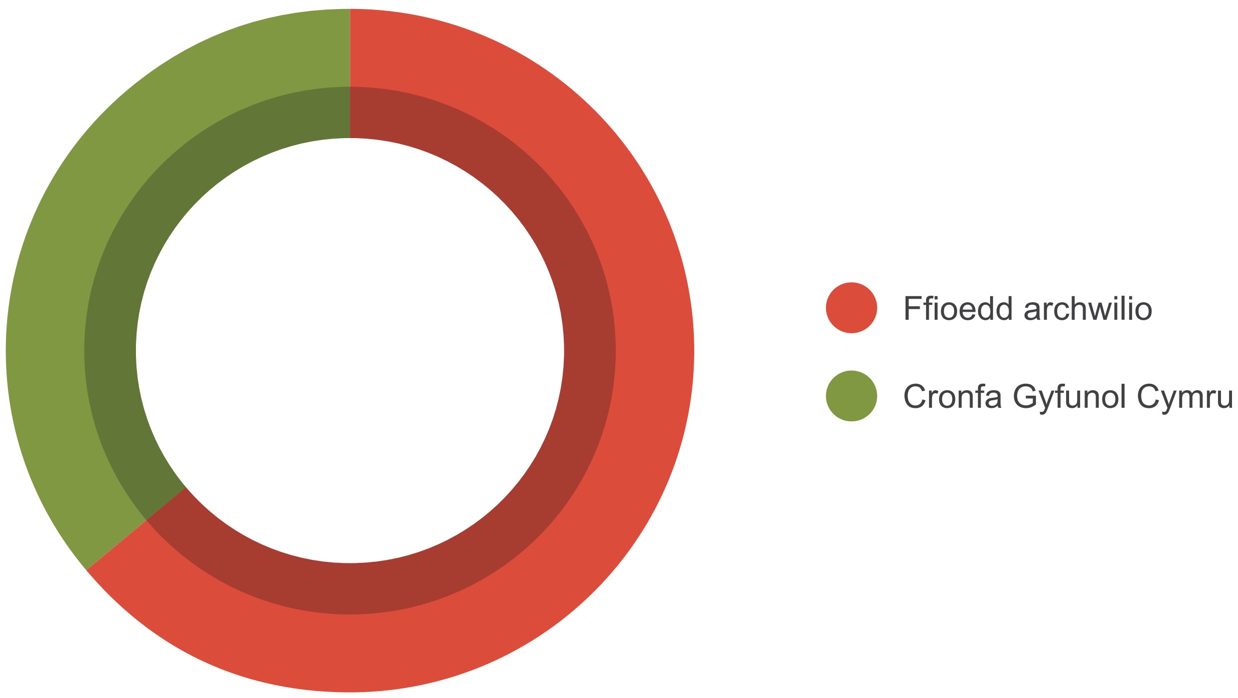

Egluro'r prif feysydd treuliau

Costau staff £16.4 miliwn (77% o'r gwariant)

7 Mae'r rhan fwyaf o'n treuliau'n ymwneud â chost cyflogi ein staff. Mae cyllideb 2020-21 yn cynnwys darpariaeth ar gyfer 273 swydd cyfwerth ag amser llawn. Yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru[6] rydym wedi cynnwys cynnydd dangosol o 2% yn y gyllideb ar sail setliad tâl disgwyliedig ar gyfer y flwyddyn o fis Ebrill 2020.

8 Rydym yn disgwyl cynnydd bach yng nghyfanswm y staff o'i gymharu â 2019-20 sy'n adlewyrchu cymysgedd symlach a mwy costeffeithiol o staff/graddau, a rhywfaint o gapasiti arbenigol hanfodol ar gyfer ein prosiect Dadansoddeg Data ac i fodloni ein gofynion seiberddiogelwch. Rydym yn defnyddio llai o gontractau tymor byr ar gyfer staff wrth inni recriwtio mwy o hyfforddeion a phrentisiaid.

6 Llythyr dyddiedig 19 Gorffennaf 2019 gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd

Teithio a chynhaliaeth £1.2 miliwn (6% o'r gwariant)

9 Mae cyllideb 2020-21 yn dangos gostyngiad bach o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol oherwydd ein bod yn disgwyl teithio llai yn sgil ein prosiect Ffyrdd o Weithio.

10 Rydym yn disgwyl gwireddu arbedion pellach a fydd yn cyfrannu at ein targed arbedion cyffredinol wrth inni fynd ati i roi argymhellion y prosiect trawsnewid 'Ffyrdd o Weithio' ar waith yn llwyr. O wneud hyn, mae'n debygol y bydd mwy o'n staff yn gweithio o bell neu o 'ganolfannau archwilio' yn hytrach na theithio bob dydd i safleoedd cleientiaid.

11 Byddwn yn cynnal adolygiad gwerth am arian o'n cynllun teithio erbyn diwedd y flwyddyn hon. Gyda chytundeb Pwyllgor Cyllid y Cynulliad, rydym wedi penodi ein harchwilwyr allanol, RSM UK LLP, i gynnal yr adolygiad hwn.

Swyddfeydd £0.9 miliwn (4% o'r gwariant)

12 Ar hyn o bryd, mae gennym dair swyddfa: yng Nghaerdydd, Abergele ac Abertawe – bydd prydlesi'r tair swyddfa'n dod i ben rhwng 2021 a 2025. Rydym yn diweddaru ein Strategaeth Ystadau, gan ystyried canfyddiadau ein prosiect Ffyrdd o Weithio, i bwyso a mesur yr atebion gorau ar gyfer ein gofynion yn y dyfodol.

Cwmnïau'r sector preifat £0.6 miliwn (3% o'r gwariant)

13 Ar ôl ystyried arfarniad o'r opsiynau a'r achos busnes mewn manylder, cytunodd y Bwrdd ym mis Ionawr 2019 na fydd Swyddfa Archwilio Cymru yn cyflawni gwaith archwilio drwy gontractau allanol â chwmnïau yn y sector preifat mwyach. Bydd y contractau presennol yn dod i ben yn yr hydref 2020 ac yna bydd staff Swyddfa Archwilio Cymru'n ymgymryd â'r gwaith. Ni fydd y newid yn lleihau ansawdd y gwaith archwilio mewn unrhyw ffordd a bydd yn gyfle i wireddu manteision eraill, gan gynnwys:

- lleihau costau i sicrhau bod modd i Swyddfa Archwilio Cymru gyflawni ei strategaeth a'i chynllun ariannol tymor canolig;
- yn unol ag egwyddorion cynllunio'r gweithlu, osgoi dileu swyddi staff Swyddfa Archwilio Cymru (a'r costau cysylltiedig) yng ngoleuni'r disgwyliadau y byddwn yn colli'r incwm a geir o archwilio cronfeydd amaethyddol yr UE ac ardystio grantiau Llywodraeth Cymru;
- osgoi costau rheoli contractau a datrys anghydfodau;
- creu'r potensial i ddarparu gwasanaeth mwy pwrpasol i'r cyrff a archwilir, er enghraifft drwy ein darpariaeth Gymraeg;
- ein galluogi i gefnogi gwelliant strategol o ran rheolaeth ariannol y sector cynghorau tref a chymuned.

14 Ar hyn o bryd, nid ydym yn disgwyl y bydd angen ymgymryd ag unrhyw recriwtio helaeth gan fod disgwyl i'r gwaith ychwanegol hwn gyd-daro â diwedd ein gwaith presennol i archwilio cronfeydd amaethyddol yr UE yn 2020-21[7].

TGCh £0.5 miliwn (2% o'r gwariant)

15 Rydym yn bwriadu gwario £546,000 ar TGCh yn 2020-21, a hynny'n bennaf ar drwyddedau meddalwedd (gan gynnwys Microsoft Office a systemau craidd) a rhentu llinellau ffôn ar gyfer ein seilwaith TGCh.

16 Mae ein gwariant ar TGCh yn cynyddu wrth inni wneud defnydd cynyddol o feddalwedd dadansoddeg arbenigol ac ymateb i'r gofynion cynyddol i wella seiberddiogelwch.

Treuliau eraill

17 Fel y nodir yn Arddangosyn 2, rydym yn ysgwyddo treuliau eraill amrywiol i gynnal Swyddfa Archwilio Cymru, fel hyfforddiant allanol, ffioedd cyfreithiol a phroffesiynol (gan gynnwys ein harchwilwyr mewnol ac allanol), cyfieithu i'r Gymraeg, dibrisiant ein hasedau cyfalaf, a'r costau sydd ynghlwm wrth y Fenter Twyll Genedlaethol.

Incwm

18 Rydym yn cael incwm i ariannu ein gwaith o ddwy ffynhonnell: y ffioedd a godir ar gyrff a archwilir (64%) a Chronfa Gyfunol Cymru (36%).

19 Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn gwneud elw o'i ffioedd. Yn unol â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, ni chaniateir i'r ffioedd a godir gennym fod yn uwch na chost lawn cyflawni'r swyddogaeth y mae'r ffi'n berthnasol iddi. Mae hon yn ddarpariaeth gaeth iawn gan ei bod yn cyfyngu ar ein gallu i ddefnyddio ein hadnoddau mewn ffordd hyblyg. Felly, rydym yn croesawu bwriad y Pwyllgor Cyllid i lunio Bil drafft i ddiwygio Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 ac i ymgynghori arno.

20 Pan roddodd yr Archwilydd Cyffredinol dystiolaeth i'r Pwyllgor Cyllid ym mis Gorffennaf 2019 ynghylch cyfyngiadau'r ddeddfwriaeth, cyfeiriodd at y diffyg hyblygrwydd hwn a'r ffordd y mae'n ei rwystro rhag symud unrhyw gapasiti staffio o waith sy'n ennill ffioedd i fathau eraill o waith archwilio.

21 Dywedodd: 'Administratively, when I try to take staff who are fee funded away from that work, or encourage them to be more efficient, to free up some of their time to deliver something new and fresh, we're left in this vicious circle…locked into this straitjacket of the 'no more than cost' rule, keeping our resource locked in to particular areas of work, and not freeing it up, as I'd like to be able to do'.

7 Gweler paragraff 86

22 I oresgyn y diffyg hyblygrwydd hwn, mae'r Amcangyfrif hwn yn cynnig gostwng ffioedd incwm 1.2% ac ariannu'r swm hwnnw £180,000 o Gronfa Gyfunol Cymru yn lle hynny. O wneud hyn, bydd modd inni gadw capasiti archwilio arbenigol a rhyddhau arbenigedd drwy arbedion effeithlonrwydd archwilio i'w ddefnyddio mewn meysydd gwaith newydd ac i gael mwy o effaith. Mae'n bwysig nodi na fydd hyn yn cynyddu cyfanswm cost y gwaith a gyflawnir (ni chaiff unrhyw effaith net ar gyllideb bloc Cymru), ond bydd yn sicrhau bod modd inni barhau i ostwng y ffioedd blynyddol a godir ar gyrff cyhoeddus drwy gyflawni arbedion effeithlonrwydd archwilio.

Incwm ffioedd

23 Rydym yn disgwyl dau ostyngiad sylweddol i'n hincwm o ffioedd archwilio yn 2020-21. Mae'r rhain yn deillio'n rhannol o Brexit a'r disgwyliad y byddwn yn colli'r gwaith o archwilio cronfeydd amaethyddol yr UE, ac o benderfyniad Llywodraeth Cymru i leihau'r gwaith sicrwydd a gyflawnir gennym i ardystio grantiau.

24 Yn 2019-20, rydym yn cael bron i £1 miliwn mewn ffioedd i ariannu ein gwaith i archwilio cronfeydd amaethyddol yr UE ledled Cymru. Mae ein Hamcangyfrif yn rhagdybio y bydd y swm yn gostwng oddeutu £140,000 yn 2020-21 ac y bydd y ffrwd incwm ffioedd hon yn dod i ben yn llwyr yn y blynyddoedd canlynol o ganlyniad i ymadawiad y DU â'r UE.

25 Dros y blynyddoedd diwethaf, mae'r incwm ffioedd blynyddol a gynhyrchwyd yn bennaf drwy ein gwaith ardystio grantiau ar gyfer Llywodraeth Cymru wedi gostwng o oddeutu £2.5 miliwn i ddim ond £1.2 miliwn yn 2019-20. Ym mis Mehefin 2019, rhoddodd Llywodraeth Cymru wybod i'r Archwilydd Cyffredinol ei bod yn bwriadu rhoi'r gorau i gomisiynu'r gwaith hwn o 2019-20. Felly, mae'r Amcangyfrif hwn yn cynnwys gostyngiad o £328,000 o ran incwm ardystio grantiau 2020-21, ac rydym yn disgwyl gostyngiad sylweddol iawn pellach i'r ffrwd incwm ffioedd hon mewn blynyddoedd i ddod.

26 I sicrhau nad oes llai o sicrwydd archwilio o ran y modd y mae rhaglenni grantiau neilltuedig Llywodraeth Cymru'n gweithredu, byddwn yn ystyried yn ofalus dros y misoedd nesaf a oes angen inni ymgymryd â gwaith archwilio ychwanegol i gefnogi barn yr Archwilydd Cyffredinol ar gyfrifon blynyddol Llywodraeth Cymru a/neu a oes angen ymgymryd ag astudiaethau gwerth am arian yn amlach o ran gwariant a ariennir ag arian grant. Byddwn yn amlinellu ein bwriad yn ein Cynlluniau Blynyddol yn y dyfodol ac yn rhoi gwybod i'r Pwyllgor Cyllid yn unol â hynny.

27 Rydym yn hynod ymwybodol o'r pwysau ariannol ar bob rhan o'r sector cyhoeddus a'r cyfrifoldeb arnom i gyflawni ein gwaith archwilio mor effeithlon â phosibl. O'r herwydd, rydym yn gwneud ein gorau glas o hyd i leihau cyfanswm costau archwilio'r cyrff cyhoeddus heb aberthu ansawdd y gwaith archwilio.

28 Rydym wedi ystyried y newidiadau hyn i'n llwyth gwaith, ynghyd â'r bwriad i gyflawni gwaith cwmnïau'r sector preifat yn fewnol, wrth bennu gofynion cynllunio'r gweithlu ac wrth gynllunio ein cyllid a'n hadnoddau yn y tymor canolig.

29 Gyda'i gilydd, bydd y newidiadau hyn yn peri inni ennill dros £470,000 yn llai drwy ein hincwm ffioedd y flwyddyn nesaf – gostyngiad o 3.3% mewn arian parod a 5% mewn termau real.

30 Mae'r incwm yr ydym yn ei gael o ffioedd yn cael ei reoli gan Gynllun Ffioedd Swyddfa Archwilio Cymru a gymeradwyir gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad. Yn unol â'r ddeddfwriaeth, mae'n ofynnol inni gyhoeddi Cynllun Ffioedd o leiaf unwaith y flwyddyn.

31 Byddwn yn gosod Cynllun Ffioedd 2020-21 gerbron y Cynulliad Cenedlaethol ac yna'n cysylltu â'r cyrff a archwilir i gadarnhau ffioedd y flwyddyn nesaf.

32 Ym mis Awst 2019, bu inni ymgynghori â 268 unigolyn ar draws 96 sefydliad ynghylch graddfeydd ffioedd arfaethedig 2020-21 sydd oddeutu 1% yn is na'r rheini a bennwyd yn 2019-20.

33 Dim ond naw ymateb a ddaeth i law. Mae hyn yn awgrymu nad yw ein ffioedd yn destun pryder i'r rhan fwyaf o'r cyrff. Dywedodd y rhai a ymatebodd yr hyn a ganlyn wrthym:

- mae'r cyrff a archwilir yn croesawu'r gwaith a wneir gan Swyddfa Archwilio Cymru ac agwedd broffesiynol ein staff;
- mae'r cyrff a archwilir yn parhau i groesawu'r cyfle i fod yn rhan o'r Fenter Twyll Genedlaethol am ddim;
- maent yn croesawu'r gostyngiad arfaethedig i lefelau'r ffioedd canolrifol;
- maent yn dal i ddisgwyl i Swyddfa Archwilio Cymru ddangos gwerth am arian yn unol â'r pwysau ariannol y mae'r cyrff a archwilir yn ei wynebu;
- byddai un corff a archwilir yn croesawu mwy o dryloywder o ran y modd y caiff ffioedd eu pennu; byddwn yn trafod hyn gyda'r corff; ac
- mae'r Parciau Cenedlaethol yn pryderu ynghylch y modd y mae ein ffioedd ninnau'n cymharu â'r rheini a delir gan gyrff cyfatebol yn Lloegr; byddwn yn trafod y mater hwn gyda nhw.

34 Mae'r Bwrdd yn croesawu'r adborth a bydd yn ei ystyried pan fydd yn cwblhau'r Cynllun Ffioedd.

Incwm o Gronfa Gyfunol Cymru

35 Ar gyfer 2020-21, rydym yn ceisio £7.998 miliwn o arian refeniw o Gronfa Gyfunol Cymru. Ar ôl cyfrif am y newid cylchol i gyllid y Fenter Twyll Genedlaethol, mae hyn yn gyfwerth â chynnydd o 2.6% mewn arian parod a chynnydd o 0.7% mewn termau real o'i gymharu â'r swm a gafwyd ar gyfer 2019-20. Gellir priodoli cyfran sylweddol o'r cynnydd hwn i'r newid o incwm ffioedd i incwm Cronfa Gyfunol Cymru a ddisgrifir uchod.

36 Yn yr adran nesaf, rydym yn egluro mewn mwy o fanylder yr hyn y byddwn yn ei gyflawni â'r incwm y byddwn yn ei gael o Gronfa Gyfunol Cymru.

Ariannu ein gwaith – Cronfa Gyfunol Cymru 2020-21

Newidiadau i'n galwad ar Gronfa Gyfunol Cymru rhwng 2019-20 a 2020-21

37 Mae'r Amcangyfrif hwn yn ceisio cynyddu ein galwad ar Gronfa Gyfunol Cymru 0.9% mewn termau real ar ôl cyfrif am y cynnydd cylchol yng nghyllid y Fenter Twyll Genedlaethol. Ceir crynodeb o'r newidiadau yn Arddangosyn 5.

Arddangosyn 5 – newidiadau i gyllid Cronfa Gyfunol Cymru rhwng 2019-20 a 2020-21

	Refeniw £'000	Cyfalaf £'000	Cyfanswm £'000
2019-20	7,668	210	7,878
Cyllid cylchol y Fenter Twyll Genedlaethol	130	-	130
Amcangyfrif sylfaenol 2020-21	**7,798**	**210**	**8,008**
Newidiadau ar gyfer 2020-21			
Rhaglen gyfalaf	-	20	20
Gwaith archwilio a ariennir ac eithrio drwy ffioedd (cynnydd o £180,000 llai £85,000 a ddychwelwyd)	95	-	95
Cyllid penodol i gefnogi Swyddfa Archwilio Cymru (dadansoddeg data/ seiberddiogelwch)	225	-	225
Cyllid ar gyfer prosiectau penodol er budd y sector cyhoeddus ehangach	120	-	120
Cyfraniad at gostau rhedeg sy'n cyfrannu'n rhannol at gytundeb tâl	(240)	-	(240)
Cyfanswm cyllid Cronfa Gyfunol Cymru 2020-21	7,998	230	8,228
Newid o'r llinell sylfaen	200	20	220

Sut y byddwn yn defnyddio arian Cronfa Gyfunol Cymru

38 Bydd Swyddfa Archwilio Cymru'n defnyddio'r arian y mae'n ei geisio o Gronfa Gyfunol Cymru (y Gronfa) mewn pedair prif ffordd, fel y dangosir yn Arddangosyn 6.

Arddangosyn 6 – y modd y bwriedir defnyddio £7.998 miliwn o arian refeniw Cronfa Gyfunol Cymru yn 2020-21

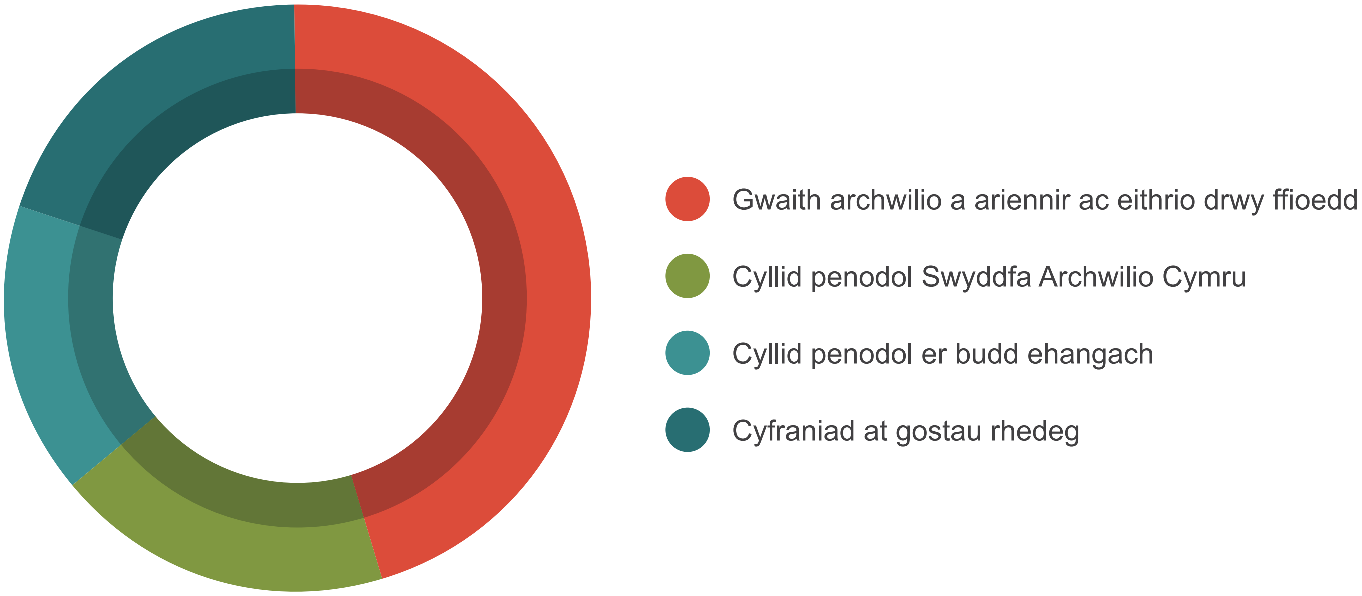

Gwaith archwilio a ariennir ac eithrio drwy ffioedd: £3.643 miliwn (cynnydd o £95,000 o'i gymharu â 2019-20)

39 Mae incwm o'r Gronfa'n galluogi'r Archwilydd Cyffredinol i gefnogi gwaith y Cynulliad Cenedlaethol yn uniongyrchol drwy ei raglen o astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol. Rhoddir adroddiadau am yr astudiaethau hyn i Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad ac fe'u disgrifir yn Ein Rhaglen Waith 2019-20.

40 Y Pwyllgor hwn yw un o'r prif gyfryngau a ddefnyddir gan y Cynulliad i ddwyn y sefydliadau a ariennir ganddo'n uniongyrchol neu drwy Lywodraeth Cymru i gyfrif. Felly, rydym yn ceisio sicrhau ein bod yn rhoi cefnogaeth dda i'r Pwyllgor a'i waith.

41 Yn gynyddol, mae pwyllgorau eraill y Cynulliad yn comisiynu astudiaethau gan Swyddfa Archwilio Cymru, neu'n dibynnu ar ei hastudiaethau ac arbenigedd a gwybodaeth arbenigol ein staff. Er enghraifft, yn ddiweddar rhoddwyd cymorth i'r Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol o ran Brexit ac i'r Pwyllgor Cyllid o ran ei ymchwiliad i ffynonellau arian cyfalaf Llywodraeth Cymru. Rydym yn bwriadu ehangu ymhellach hyd a lled y cymorth yr ydym yn ei ddarparu i'r Cynulliad Cenedlaethol, ac mae'r Amcangyfrif hwn yn cynnwys arian i'n galluogi i wneud hyn.

42 Bydd y cyllid hefyd yn sicrhau bod modd i'r Archwilydd Cyffredinol ymateb mewn ffordd hyblyg i faterion sy'n codi yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys pryderon a godir gan y Cynulliad Cenedlaethol, ei bwyllgorau, ei Aelodau neu eraill.

43 Fel yr eglurwyd eisoes, mae'r Amcangyfrif hwn yn cynnwys darpariaeth i ariannu £180,000 o'r adnodd archwilio drwy arian Cronfa Gyfunol Cymru yn hytrach nag incwm ffioedd

44 Byddwn yn defnyddio gallu ac arbenigedd ein harchwilwyr i roi sylwebaeth a mewnwelediad sy'n rhoi gwerth ychwanegol ar sail ein gwaith archwilio cyfrifon. Bydd hyn o fudd uniongyrchol i'r Cynulliad Cenedlaethol, i'r rheini sy'n gyfrifol am lywodraethu ar hyd a lled y sector cyhoeddus, ac i'r cyhoedd. Bydd yn gydnaws â'n huchelgais i ysbrydoli ac i rymuso gwasanaethau cyhoeddus i wella ac i egluro sut y mae arian cyhoeddus yn cael ei ddefnyddio, gan fynd tu hwnt i'r datganiadau sicrwydd craidd a ddarperir ac y codir amdanynt drwy ein ffioedd ar hyn o bryd.

45 Yn benodol, bydd yr hyblygrwydd ychwanegol yn sicrhau bod modd inni ymgymryd â darnau blynyddol o waith i bwyso a mesur themâu penodol sy'n codi o'n gwaith ar gyfrifon. Er enghraifft, gallem ymchwilio i gynlluniau diswyddo gwirfoddol neu reoli asedau ar draws y sector cyhoeddus; adolygiadau sectoraidd blynyddol o iechyd a chynaliadwyedd ariannol ledled Cymru; neu adroddiadau cyhoeddus am ffeithiau neu faterion allweddol sy'n deillio o gyfrifon cyrff unigol.

46 Yn 2019-20, roedd ein Hamcangyfrif yn cynnwys £85,000 ar gyfer gwaith archwilio i adolygu parodrwydd cyrff cyhoeddus Cymru ar gyfer Brexit. Bu inni gyhoeddi adroddiad (a'i ddiweddaru'n ddiweddar), cynnal tair seminar, ar y cyd ag Academi Wales, ar ffurf 'sioeau teithiol' y daeth nifer dda iddynt, a chynnal gweminar Arfer Da.

47 Yn amlwg, bydd yr angen i roi sicrwydd sylweddol ac i ymgymryd â gwaith archwilio gwerth am arian o ran effeithiau Brexit yn awr, yn y tymor canolig ac yn y tymor hir yn parhau, ond ar hyn o bryd rydym yn disgwyl y bydd modd inni gynnwys hyn yn ein prif raglen waith, yn hytrach na gofyn am arian penodol ychwanegol. O'r herwydd, byddwn yn ailddyrannu'r cyllid hwn i sicrhau bod cyfanswm y cynnydd ar gyfer gwaith archwilio a ariennir ac eithrio drwy ffioedd yn cael ei gyfyngu i £95,000.

Cyllid penodol (i gefnogi Swyddfa Archwilio Cymru) – £1.483 miliwn (cynnydd o £225,000 o'i gymharu â 2019-20)

48 Rhoddir manylion y prosiectau hyn yn Arddangosyn 7. Rhoddir mwy o fanylion am bob prif faes isod.

Arddangosyn 7 – prosiectau a gefnogir gan y Pwyllgor Cyllid (i gefnogi rhaglen waith Swyddfa Archwilio Cymru)

	Amcangyfrif 2020-21 £'000	Amcangyfrif[8] 2019-20 £'000	Cyllid ychwanegol £'000
Cynnydd i gostau pensiynau'r Gwasanaeth Sifil 2019-20	732	732	-
Prosiectau trawsnewid	631	406	225
Cau cyfrifon llywodraeth leol yn gynnar	120	120	-
Cyfanswm	**1,483**	**1,258**	**225**

Cynnydd i gostau pensiynau'r gwasanaeth sifil 2019-20

49 Yn 2019-20, darparodd y Trysorlys gyllid i dalu'r costau ychwanegol sydd ynghlwm wrth adolygiad actiwari o Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil ac, yn sgil hynny, bu i'r Cynulliad gefnogi darparu cyllid ychwanegol i Swyddfa Archwilio Cymru.

8 Yn unol â Memorandwm y Gyllideb Atodol a gymeradwywyd gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad ar 15 Mai 2019

Prosiectau trawsnewid

50 Ers 2016, rydym wedi dyrannu cyllid i wireddu newid trawsnewidiol strategol o ran y ffordd yr ydym yn cyflawni ein gwaith archwilio. Mae'r arian hwn wedi cefnogi prosiectau i gyflawni'r hyn a ganlyn:

- pwyso a mesur potensial Dadansoddeg Data a chynyddu ein defnydd ohoni. Mae ein gwaith yn y maes hwn wedi dangos y bydd technoleg yn gwireddu arbedion effeithlonrwydd o ran ein gwaith archwilio craidd. Mae Dadansoddeg Data hefyd wedi dechrau trawsnewid y ffordd yr ydym yn cyflwyno ac yn cyfleu ein gwaith, a manylder yr wybodaeth y gallwn ei darparu. Mae'r Amcangyfrif hwn yn ceisio cyllid ychwanegol er mwyn inni estyn dadansoddeg data tu hwnt i'r cyfnod treialu ac arbrofi i'w ymgorffori yn ein holl waith;
- adolygu'r ffordd yr ydym yn cyfathrebu ac yn ymgysylltu'n allanol i sicrhau bod ein gwaith yn cael cymaint o effaith â phosibl; ac
- adolygu ein ffyrdd o weithio i sicrhau eu bod yn 'addas ar gyfer y dyfodol' – er enghraifft drwy ddefnyddio technoleg i leihau'r teithio y mae angen i'n staff ei wneud, ac i ailystyried ein modelau gweithredu i wella llesiant a chymhelliad y staff.

Dadansoddeg data

51 Rydym yn disgwyl i'n prosiect Dadansoddeg Data wireddu pum prif fudd

- cynyddu hyder yn ein gwaith;
- gwella sylfaen dystiolaeth ein gwaith;
- ehangu'r ystod o ddelweddau a dulliau dadansoddi;
- arbed amser/costau o ran ein gwaith archwilio a'n prosesau mewnol;
- cymell eraill i fabwysiadu ein syniadau.

52 Wrth i'r prosiect fynd rhagddo, rydym yn monitro i ba raddau y mae'r buddion hyn yn cael eu gwireddu.

53 Pennwyd cyllid ychwanegol i gynyddu ein buddsoddiad mewn Dadansoddeg Data i sicrhau bod modd inni gael mynediad at ddata'r cyrff a archwilir mewn ffordd saff a diogel i sicrhau'r budd mwyaf posibl.

54 Bydd y cyllid ychwanegol yn sicrhau bod modd inni storio'r data a ddarperir gan y cyrff a archwilir yn ddiogel ac yn goresgyn y risgiau seiberddiogelwch cynyddol i sicrhau ein bod yn cydymffurfio â Deddf Diogelu Data (2018).

55 Bydd y cyllid hefyd yn sicrhau bod modd inni gynyddu maint y tîm sy'n gweithio ar y prosiect hwn er mwyn iddo wireddu uchelgais hirdymor yr Archwilydd Cyffredinol i ddefnyddio Dadansoddeg Data yn ein gwaith.

56 Dros y tymor canolig i'r tymor hir, ar ôl inni ymgorffori dadansoddeg data'n llwyr yn ein gwaith archwilio, rydym yn credu bod potensial i leihau cost archwilio cyfrifon 5-10%. Er ei bod yn anodd iawn dweud yn bendant beth yw'r tebygolrwydd o gyflawni arbedion o'r fath a'r union amserlenni, mae'n dal i fod yn rhan graidd o'r ffordd y byddwn yn mynd ati i wireddu buddion. Fodd bynnag, gallwn ddweud yn bendant na fydd modd cyflawni'r arbedion effeithlonrwydd hyn oni bai inni fuddsoddi ymhellach i barhau i arbrofi, i ddatblygu ac i roi'r rhaglen ar waith.

57 Heb y cyllid ychwanegol hwn, byddwn yn parhau i ddatblygu rhai offerynnau data, ond bydd hynt y datblygiadau'n llawer arafach a byddant yn fwy ad hoc.

Seiberddiogelwch a'r weledigaeth ddigidol

58 Mae sefydliadau ym mhob man yn wynebu bygythiad seiberddiogelwch cynyddol gan unigolion maleisus sy'n ceisio torri i mewn i systemau, dwyn gwybodaeth ac achosi difrod. Mae hyn yn tarfu ar fusnesau ac yn arwain at gostau sylweddol, niwed i'w henw da, beirniadaeth, a dirwyon gan Swyddfa’r Comisiynydd Gwybodaeth os caiff systemau eu peryglu.

59 Mae angen i Swyddfa Archwilio Cymru gynyddu ei pharodrwydd o ran seiberddiogelwch yn gymesur â'r risg, gan sicrhau bod modd iddi barhau i drin data archwilio'n saff ac yn ddiogel, a bod Swyddfa Archwilio Cymru yn barod i ymateb i unrhyw achos lle ceir mynediad diawdurdod at ddata.

60 Mae gwefan Swyddfa Archwilio Cymru yn gynyddol bwysig fel cyrchfan gyntaf i'r rheini sy'n chwilio am adroddiadau neu sydd am ymgysylltu â'r sefydliad a'i waith. Mae angen inni sicrhau ein bod yn diweddaru ac yn cynnal y wefan er mwyn iddi barhau i fodloni'r safonau hygyrchedd a diogelwch.

61 Rydym wedi pennu cyllid ychwanegol i dalu costau datblygwr gwefannau arbenigol, i brynu meddalwedd hanfodol ac i ddarparu hyfforddiant i wella seiberddiogelwch.

62 Pe na bai'r arian hwn ar gael, ni fyddai Swyddfa Archwilio Cymru mor barod i wynebu digwyddiad seiberddiogelwch ag y dylai fod o ystyried y bygythiad, ac fe allai Swyddfa Archwilio Cymru ei chael yn anodd bodloni ei hymrwymiadau o ran hygyrchedd y wefan gyhoeddus, heb gwtogi ar feysydd gweithgarwch pwysig eraill.

Prosiectau trawsnewid eraill

63 Gan fod y prosiectau trawsnewid wedi symud o'r cam dichonoleb i'r cam gweithredu, byddwn yn ailddyrannu'r £100,000 a ddyrannwyd yn flaenorol ar gyfer y blaenoriaethau uchod, gan ofyn am ddim ond £250,000 o gyllid ychwanegol.

Cau cyfrifon llywodraeth leol yn gynnar

64 Yn ein Hamcangyfrif ar gyfer 2018-19, nodwyd bod angen cyllid dros gyfnod o dair blynedd i sicrhau bod modd inni gydweithio'n agos â chyrff llywodraeth leol wrth iddynt baratoi i gael eu cyfrifon wedi'u hardystio erbyn 31 Gorffennaf yn hytrach na 30 Medi bob blwyddyn.

65 Erbyn 31 Gorffennaf 2019, roedd cyfrifon y pedwar heddlu, y tri awdurdod tân ac achub, ac awdurdodau'r tri pharc cenedlaethol wedi'u cyhoeddi erbyn 31 Gorffennaf yn ôl y gofyn. Ni fydd rhaid ardystio cyfrifon y 22 awdurdod unedol erbyn 31 Gorffennaf tan 2021. Fodd bynnag, rydym yn falch bod 30% o'r awdurdodau hyn eisoes wedi bodloni'r dyddiad cau newydd yn 2019.

66 Fel yr ydym wedi'i ddweud wrth y Pwyllgor Cyllid yn flaenorol, 2020-21 fydd y flwyddyn olaf y byddwn yn ceisio'r cyllid trosiannol hwn.

Cyllid penodol (er budd y sector cyhoeddus ehangach) – £1.287 miliwn (cynnydd o £130,000 o'i gymharu â 2019-20 sef y cynnydd cylchol ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol)

67 Rhoddir manylion y prosiectau hyn yn Arddangosyn 8.

Arddangosyn 8 – prosiectau a gefnogir gan y Pwyllgor Cyllid (budd ehangach)

	Amcangyfrif 2020-21 £'000	Amcangyfrif 2019-20 £'000	Cyllid ychwanegol £'000
Arweinwyr ariannol y dyfodol – meithrin sgiliau ariannol ledled Cymru	567	567	-
Y Gyfnewidfa Arfer Da	540	540	-
Y Fenter Twyll Genedlaethol	180	50	130
Cyfanswm	**1,287**	**1,157**	**230**

Arweinwyr ariannol y dyfodol – meithrin sgiliau ariannol ledled Cymru

68 Sefydlwyd y fenter genedlaethol hon a gydgysylltir gan Swyddfa Archwilio Cymru yn 2016 i greu cronfa o weithwyr cyllid proffesiynol cymwysedig iawn i'w cyflogi ar draws cyrff cyhoeddus Cymru. Ochr yn ochr â hyfforddiant ariannol ac arweinyddiaeth o ansawdd uchel, rydym hefyd yn rhoi cyfle i'n hyfforddeion graddedig fynd ar secondiad i weithio mewn cyrff cyhoeddus eraill i'w helpu i baratoi ar gyfer swyddi yn y dyfodol yn rheoli cyllid cyhoeddus Cymru.

69 Yn 2018, gyda chefnogaeth y Pwyllgor Cyllid, bu modd inni ehangu'r rhaglen i gynnwys prentisiaethau, gan greu llwybrau gyrfa newydd i rai nad ydynt yn raddedigion.

70 Erbyn hyn, rydym yn cyflogi bron i 50 o hyfforddeion graddedig ac wyth prentis sy'n gyfwerth ag oddeutu 20% o'r gweithlu cyfan. Yn ogystal â chael effaith gadarnhaol ar ein model cymysgedd sgiliau archwilio, mae wedi gwireddu buddion ehangach o ran diwylliant ac amrywiaeth y sefydliad.

71 Eleni (2019) yw'r flwyddyn gyntaf y mae rhai o'r hyfforddeion sydd wedi elwa ar y rhaglen a gefnogwyd gan arian Cronfa Gyfunol Cymru yn cymhwyso ac yn gadael Swyddfa Archwilio Cymru.

72 O blith y naw hyfforddai sydd wedi ymadael eleni, mae chwech wedi dewis aros yn y sector cyhoeddus, pump yng Nghymru ac un yn Lloegr. Mae hyn yn golygu bod y sector cyhoeddus yn elwa'n uniongyrchol ar y buddsoddiad a wnaed yn unol â'r bwriad pan sefydlwyd y cynllun.

73 Mae'r arian sy'n dod i law o Gronfa Gyfunol Cymru'n cyfrannu at gostau rhedeg y rhaglen hon, gan ddarparu secondeion am ddim i gyrff cyhoeddus eraill Cymru, a chostau cynnal cynhadledd hyfforddeion flynyddol ar gyfer oddeutu 190 o fyfyrwyr cyllid o bob rhan o sector cyhoeddus Cymru.

Y Gyfnewidfa Arfer Da

74 Mae'r arian a ddarperir gan Gronfa Gyfunol Cymru'n sicrhau bod modd inni ddarparu ein rhaglen Arfer Da uchel ei bri am ddim i gyrff cyhoeddus a chyrff y trydydd sector ledled Cymru. Y llynedd, daethom â 1,400 o bobl ynghyd drwy ddeunaw digwyddiad dysgu ar y cyd. Mae 88% o'n rhanddeiliaid yn dweud bod ein gwaith arfer da wedi bod o fudd i wasanaethau cyhoeddus, felly heb y cyllid hwn, byddem yn colli'r buddion a'r cyfleoedd hyn.

Y Fenter Twyll Genedlaethol

75 Ers 2015, mae'r Pwyllgor Cyllid wedi cefnogi cyfranogiad holl gyrff cyhoeddus Cymru yn y Fenter Twyll Genedlaethol heb unrhyw gost i'r cyrff hynny. Bu i'n hadroddiad diwethaf a gyhoeddir bob dwy flynedd bennu gordaliadau ac arbedion posibl o £5.4 miliwn ar draws gwasanaethau cyhoeddus Cymru, gan gynyddu'r arbedion cronnus i £35.4 miliwn ers 1996. Mae'r rhain yn adenillion sylweddol ar fuddsoddiad.

76 Mae'r costau sydd ynghlwm wrth y fenter hon yn cynyddu £130,000 bob yn ail flwyddyn i ariannu costau'r gwaith gwirio data a wneir gan Swyddfa'r Cabinet.

77 Heb y cyllid hwn, byddai angen trosglwyddo costau cyflawni'r gwaith hwn yn uniongyrchol i'r cyrff sy'n cymryd rhan yn y fenter ar ffurf ffioedd ychwanegol. Gallai hyn leihau'n sylweddol nifer y cyrff sy'n dewis cymryd rhan ynddi.

Cyfraniad at y costau rhedeg £1.585 miliwn (gostyngiad o £120,000 o'i gymharu â 2019-20)

78 Darperir cyllid o Gronfa Gyfunol Cymru i dalu rhai o gostau Swyddfa Archwilio Cymru nad ydynt yn cael eu trosglwyddo drwy ffioedd i'r cyrff a archwilir. Mae'r rhain yn cynnwys:

- cyfraniad at gostau cymorth technegol, sicrhau ansawdd a chydymffurfiaeth, sef elfennau hanfodol i gyflawni gwaith archwilio cyhoeddus cadarn;
- cyfraniad at gyfanswm ein costau teithio i sicrhau nad yw'r cyrff a archwilir dan anfantais oherwydd eu lleoliad daearyddol;
- buddsoddiad mewn cyfleoedd dysgu a datblygu ar gyfer y staff; a
- chostau llywodraethu, megis ar gyfer Bwrdd Swyddfa Archwilio Cymru, costau cymorth cysylltiedig ac agweddau eraill ar y broses o gydymffurfio â Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.

79 Ar gyfer 2020-21, rydym yn gofyn am £120,000 o arian ychwanegol; cyfran o'r £320,000 yr ydym wedi'i gynnwys yn yr Amcangyfrif ar gyfer cynnydd yn ein cyllideb gyflogau. Cafodd balans y costau tâl ychwanegol eu cynnwys yng nghyfraddau ffioedd arfaethedig 2020-21 i'w hadlewyrchu yn y ffioedd a delir gan y cyrff a archwilir.

80 I leihau ein galwad ar Gronfa Gyfunol Cymru yn 2020-21, byddwn yn dyrannu £240,000 o'r costau rhedeg i'w talu o'n ffioedd yn hytrach na'r Gronfa Gyfunol. Gwneir hyn yn sgil cais y Pwyllgor Cyllid inni gyfyngu ar ein galwad ar y Gronfa Gyfunol. Bydd yn arwain at gynnydd o 3% i'n cyfraddau ffioedd, ond byddwn yn dal i ostwng ein graddfeydd ffioedd ychydig yn sgil arbedion effeithlonrwydd archwilio.

Buddsoddi cyfalaf

81 Yn Arddangosyn 9, dangosir ein blaenoriaethau buddsoddi cyfalaf rhwng 2019-20 a 2023-24 sy'n gysylltiedig â'n Cynlluniau TG ac Ystadau tymor canolig ac yn cael eu diweddaru bob blwyddyn. Ariennir yr holl fuddsoddiad cyfalaf o Gronfa Gyfunol Cymru drwy'r Amcangyfrif hwn.

Arddangosyn 9 – buddsoddi cyfalaf 2020-21 i 2024-25

	2019-20 £'000	2020-21 £'000	2021-22 £'000	2022-23 £'000	2023-24 £'000
Seilwaith TGCh/digidol	120	120	150	150	150
Systemau corfforaethol	50	60	100	150	200
Strategaeth ystadau	40	50	100	500[9]	200
Cyfanswm	**210**	**230**	**350**	**800**	**550**

Seilwaith TGCh/digidol

82 Cynhelir rhaglen dreigl i adnewyddu cyfrifiaduron/cyfarpar TG i sicrhau parhad busnes ac i sicrhau bod y cyfarpar yn gyfredol ac yn ddibynadwy. Rydym wedi cynyddu'r dyraniad ar gyfer y flaenoriaeth hon o 2021-22 i sicrhau bod modd inni ymateb i welliannau technolegol i gefnogi uchelgeisiau ein strategaeth ddigidol.

Systemau corfforaethol

83 Pennodd ein prosiect trawsnewid Ffyrdd o Weithio fod angen systemau gwybodaeth fusnes gwell a mwy cysylltiedig i sicrhau bod modd i'n staff weithio yn y ffyrdd mwyaf effeithlon. Rydym wedi ymrwymo i sicrhau bod ein systemau a'n prosesau'n angenrheidiol, yn syml, yn effeithlon ac yn effeithiol, ac rydym yn rhagweld y byddwn yn parhau i fuddsoddi ynddynt dros y pum mlynedd nesaf, gyda chysylltiad agos rhyngddynt a'n fframwaith gwerth am arian Doethach, Symlach, Gwell.

Strategaeth ystadau

84 Yn ystod ein rhaglen bum mlynedd, bydd prydlesi ein swyddfeydd yng Nghaerdydd, Abertawe ac Abergele yn dod i ben neu bydd angen eu hadnewyddu. Mae ein rhaglen gyfalaf yn rhoi awgrym cynnar o'r costau amcangyfrifedig a fydd yn gysylltiedig ag unrhyw symud posibl. Mae'n anodd amcangyfrif y costau ar hyn o bryd ond mae disgwyl i newidiadau i'n ffyrdd o weithio arwain at arbedion o ran costau swyddfeydd y bydd angen gwneud buddsoddiad ymlaen llaw ar eu cyfer.

9 Gall fod angen i'r gyllideb hon gynyddu'n sylweddol yn ddibynnol ar ganlyniad ein hadolygiad o'r strategaeth ystadau. Mae effaith IFRS16 hefyd yn debygol o fod yn sylweddol ond nid oes modd ei hamcangyfrif hyd yma (gweler paragraffau 95 i 97).

Newidiadau posibl i'r gyllideb hon

85 Isod, rhestrir y materion a allai effeithio ar gyllideb 2020-21 ac a allai beri iddi fod yn ofynnol inni baratoi Amcangyfrif Atodol yn ystod y flwyddyn.

Cronfeydd amaethyddol yr UE

86 Roedd yr Amcangyfrif hwn yn seiliedig ar sefyllfa lle byddai'r DU wedi ymadael â'r Undeb Ewropeaidd ar 31 Hydref gyda chytundeb trosiannol a fyddai'n peri i'n gwaith o ran cronfeydd amaethyddol yr UE barhau tan yr hydref 2020 pan fyddwn yn mynd ati i gyflawni'n fewnol y gwaith archwilio a wneir gan gwmnïau preifat ar hyn o bryd. Bydd angen inni ailedrych ar ein rhagdybiaethau ar ôl yr Etholiad Cyffredinol.

87 Ar hyn o bryd, mae ein cyllideb yn caniatáu ar gyfer incwm o £760,000 o'r gwaith hwn.

88 Os bydd y DU yn ymadael â'r UE dros y misoedd nesaf heb gytundeb, rydym yn disgwyl i'n gwaith ddod i ben erbyn mis Mawrth 2020 fan bellaf. Os digwydd hyn, bydd Swyddfa Archwilio Cymru'n wynebu dau ddewis, a bydd angen Amcangyfrif Atodol ar gyfer y naill neu'r llall:

- ailddyrannu'r staff hynny i brosiectau newydd tan yr hydref gyda chyllid ychwanegol o Gronfa Gyfunol Cymru i wneud iawn am yr incwm a gollir i bontio'r bwlch o chwe mis o ran y llwyth gwaith disgwyliedig sy'n cynhyrchu ffioedd; neu
- cynnig pecynnau dileu swyddi i nifer o staff gan wybod y bydd angen recriwtio staff ychwanegol ryw chwe mis yn ddiweddarach.

89 Rydym yn ffafrio'r dewis cyntaf oherwydd y costau a'r amser rheoli sy'n debygol o fod ynghlwm wrth ddileu swyddi ac yna mynd ati i gynnal ymarfer recriwtio sylweddol ychydig fisoedd yn ddiweddarach.

90 Pe bai'r DU yn parhau i fod yn aelod o'r UE, byddai hyn yn debygol o effeithio ar waith Swyddfa Archwilio Cymru drwy iddi barhau i fod yn ofynnol iddi archwilio cronfeydd amaethyddol yr UE ar ôl yr hydref 2020. Rydym yn paratoi cynlluniau wrth gefn i ddarparu'r adnodd ychwanegol y byddai ei angen mewn sefyllfa o'r fath, o bosibl dros dro.

Cynyddu cyflogau'r sector cyhoeddus

91 Rydym wedi gwneud darpariaeth dros dro ar gyfer cynnydd o 2% i'n cyllideb cyflogau yn unol â'r sefyllfa a amlinellwyd gan y Gweinidog Cyllid a'r Trefnydd.

92 Os cytunir ar gytundeb tâl uwch ar draws y sector cyhoeddus ehangach, mae'n bosibl na fydd y sefyllfa hon yn gynaliadwy o ran ein gallu i ddenu ac i gadw staff, a gall fod angen inni ailedrych ar y mater hwn gyda'r Pwyllgor Cyllid.

Safonau adrodd newydd

93 Disgwylir i Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 16 (IFRS 16) ar gyfrifyddu prydlesi gael ei chyflwyno o 2020-21.

94 Ni fydd effaith cyfrifyddu'r dibrisiant a'r llog sy'n gysylltiedig â chyfalafu prydlesi sy'n bodoli eisoes o'i gymharu â chostau rhedeg y prydlesi hynny'n sylweddol i Swyddfa Archwilio Cymru gan fod ein prydlesi eiddo ar fin dod i ben. Felly, nid oes angen addasu ein cyllideb ar gyfer y newid hwn yn 2020-21.

95 Os byddwn yn ymrwymo i drefniant prydlesu newydd, gall fod angen newid ein gofyniad gwariant cyfalaf yn 2022-23 fel y dangosir yn Arddangosyn 9. Nid oes modd amcangyfrif yr effaith hon ar hyn o bryd.

Brexit heb gytundeb

96 Ac eithrio'r effaith uniongyrchol ar incwm yn sgil colli'r gwaith o archwilio cronfeydd amaethyddol yr UE, mae'n anodd amcangyfrif unrhyw oblygiadau uniongyrchol eraill i'n cyllid a'r camau i reoli ein llwyth gwaith yn sgil Brexit heb gytundeb. Mae gennym gynlluniau a fydd yn caniatáu inni ailflaenoriaethu peth gwaith archwilio os bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn tybio bod angen gwneud hynny, ond gall fod angen inni ailedrych ar hyn os bydd y sefyllfa'n wahanol iawn i'r hyn y mae ein cynlluniau'n caniatáu ar ei gyfer.

Y gofyniad arian parod net

97 Mae Cwmpas y Gyllideb yn caniatáu ar gyfer symudiad o £500,000 yn y croniadau ar ddiwedd 2020-21. Mae'n anodd iawn rhagweld y symudiad hwn ar adeg paratoi'r Amcangyfrif ac felly bydd angen ei adolygu ar ôl paratoi Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon 2019-20.

Cwmpas y gyllideb

Gofynion cyllidebol amcangyfrifedig Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2021

98 O dan adran 125 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, rhaid i Weinidogion gynnig Cynnig y Gyllideb yn y Cynulliad Cenedlaethol i ganiatáu i bersonau perthnasol penodol, gan gynnwys Swyddfa Archwilio Cymru, ddefnyddio adnoddau, cadw incwm a thynnu arian parod o Gronfa Gyfunol Cymru.

99 O ran gwasanaethau a dibenion Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol yn ystod y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2021, bydd Cynnig y Gyllideb yn caniatáu'r hyn a ganlyn:

- swm yr adnoddau y caniateir i Swyddfa Archwilio Cymru eu defnyddio yn ystod y flwyddyn ariannol (yn unol â chyllideb y flwyddyn honno);
- swm yr adnoddau a gronnir gan Swyddfa Archwilio Cymru yn ystod y flwyddyn ariannol y gellir eu cadw yn hytrach na'u talu i Gronfa Gyfunol Cymru; a'r
- swm y caniateir ei dalu o'r Gronfa Gyfunol i Swyddfa Archwilio Cymru.

100 Yn Arddangosyn 10 isod, ceir crynodeb o'r gofynion hyn. Oherwydd natur amrywiadwy'r ffrydiau incwm, dim ond amcangyfrifon ydynt.

Arddangosyn 10 – crynodeb o ofynion cyllidebol amcangyfrifedig 2020-21

	£'000
Adnoddau, ac eithrio adnoddau cronnus, i'w defnyddio gan Swyddfa Archwilio Cymru i gyflawni swyddogaethau statudol Swyddfa Archwilio Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol ac i weinyddu Swyddfa Archwilio Cymru:	
• Refeniw	7,998
• Cyfalaf	230
Adnoddau cronnus o ffioedd a thaliadau am wasanaethau archwilio, ardystio grantiau a gwasanaethau cysylltiedig; costau eraill a adenillir mewn perthynas â swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol neu Swyddfa Archwilio Cymru; incwm amrywiol sy'n deillio o gyhoeddiadau, cynadleddau, darparu gwasanaethau gweinyddol, proffesiynol a thechnegol, a chostau yr aethpwyd iddynt ar ran trydydd parti a adenillir – y cyfan i'w ddefnyddio gan Swyddfa Archwilio Cymru i gyflawni swyddogaethau'r Archwilydd Cyffredinol, i ddarparu gwasanaethau cysylltiedig ac i weinyddu Swyddfa Archwilio Cymru.	14,004
Gofyniad arian parod net o Gronfa Gyfunol Cymru i dalu'r symiau net sy'n ddyledus i'w talu yn ystod y flwyddyn gan Swyddfa Archwilio Cymru.	8,448

101 Mae Arddangosyn 11 yn cysoni cyfanswm cais Swyddfa Archwilio Cymru am adnoddau â'i gofyniad arian parod net ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2021.

Arddangosyn 11 – cysoni'r gofyniad adnoddau â'r gofyniad tynnu arian parod o Gronfa Gyfunol Cymru

	£'000
Cais net am adnoddau – refeniw a chyfalaf	8,228
Addasiad anariannol – dibrisiant	(280)
Addasiad anariannol – symudiadau o ran y cyfalaf gweithio	500
Gofyniad arian parod net o Gronfa Gyfunol Cymru i dalu'r symiau net sy'n ddyledus i'w talu yn ystod y flwyddyn gan Swyddfa Archwilio Cymru	8,448

Atodiad 1 – Datganiad o egwyddorion

Gofyniad	Ymateb
Dylid gosod ceisiadau cyllidebol yng nghyd-destun y sefyllfa ariannu hirdymor yng Nghymru, a'r pwysau ariannol sy'n bodoli yn y sector cyhoeddus ehangach.	Mae'r ceisiadau cyllidebol yn ymwneud yn unig â mentrau newydd a chyfraniad at gytundeb tâl yn unol ag argymhelliad Llywodraeth Cymru.
Dylai ceisiadau ddangos sut y caiff amcanion blynyddol ac amcanion amlflwydd eu blaenoriaethu, eu monitro a'u cyflawni.	Mae ein Hamcangyfrif yn cyfeirio at y Cynllun Blynyddol a'r Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon sy'n rhoi'r manylion hyn.
Ni ddylai Cyrff a Ariennir yn Uniongyrchol ragdybio unrhyw gynnydd yn eu cyllidebau, waeth beth fo'r newid yn y grant bloc, gan fod unrhyw gynnydd yn eu cyllidebau yn lleihau'r adnoddau sydd ar gael i gyrff cyhoeddus datganoledig eraill.	Mae pob cynnydd yn gysylltiedig â cheisiadau penodol.
Dylai Cyrff a Ariennir yn Uniongyrchol geisio gwella eu prosesau a sicrhau arbedion yn barhaus.	Mae'r Amcangyfrif yn cynnwys datganiad Gwerth am Arian.
Mewn achosion lle y gwneir cais am gynnydd mewn cyllid, dylid cefnogi unrhyw gais o'r fath gyda thystiolaeth o'r angen a'r budd sydd ynghlwm wrth y cais, a thystiolaeth o'r ymdrechion a wnaed i leihau costau cysylltiedig. Yn ogystal, dylid egluro a meintioli'r canlyniadau sydd ynghlwm wrth beidio â sicrhau'r cynnydd mewn adnoddau y gofynnwyd amdano.	Rhoddwyd manylion ar gyfer pob cais.

Wales Audit Office

24 Cathedral Road

Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk

Rhagfyr 2019

Archwilydd Cyffredinol Cymru
Auditor General for Wales

Cynllun Ffioedd 2020-21

WALES AUDIT OFFICE
SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Paratowyd y cynllun ffioedd hwn gan Swyddfa Archwilio Cymru o dan adran 24 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.

Cyflwynir y cynllun ffioedd hwn gerbron y Cynulliad Cenedlaethol o dan adran 24(4)(c) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.
This document is also available in English.

© Swyddfa Archwilio Cymru 2019

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru

Isobel Garner
Cadeirydd, Swyddfa Archwilio Cymru

Cynnwys

Trosolwg	4
Cyflwyniad	4
Cyfraddau a graddfeydd ffioedd	5
Codi ffioedd	8
Atodiadau	9
Atodiad 1 – Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 – testun llawn adran 24	9
Atodiad 2 – rhestr o ddeddfiadau y caiff ac y mae'n rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd oddi tanynt	11
Atodiad 3 – graddfeydd ffioedd Swyddfa Archwilio Cymru o 1 Ebrill 2020	13

Trosolwg

Cyflwyniad

1 Paratowyd y cynllun ffioedd hwn gan Swyddfa Archwilio Cymru o dan adran 24 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 (y Ddeddf) (Atodiad 1). Mae'r Cynllun Ffioedd, wedi iddo gael ei gymeradwyo gan Bwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol, yn rhoi'r sylfaen i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd.

2 Mae'r Bwrdd wedi gwrando'n astud ar adborth rhanddeiliaid ar ein hagenda cost-effeithlonrwydd a'r cyfraddau ffioedd a bennwn. Yn ein Hamcangyfrif ar gyfer 2020-21, gwnaethom gynnig y canlynol:

- cynnydd o 3% mewn cyfraddau ffioedd a gaiff ei wrthbwyso drwy leihau diwrnodau archwilio a'r cymysgedd sgiliau gan arwain at ostyngiad cyffredinol bach (0.7%) mewn graddfeydd ffioedd.
- yn unol â chytundeb blaenorol y Cynulliad Cenedlaethol, parhau i ariannu gwaith y Fenter Twyll Genedlaethol o'r arian a gawn o Gronfa Gyfunol Cymru yn hytrach na thrwy godi ffioedd ar y cyrff sy'n cymryd rhan. Dangosodd yr adborth fod cyrff a archwilir yn croesawu'r drefn hon.
- parhau i roi cyfleoedd i'n hyfforddeion cyfrifyddu fynd ar secondiad yn y sector cyhoeddus, heb effeithio ar y ffioedd a godir am waith archwilio.
- cynnal y gallu i feddwl mewn ffordd drawsnewidiol am ein dulliau archwilio. Atgyfnerthodd yr adborth yr angen i ni wneud mwy o waith datblygu er mwyn helpu i gydbwyso cost gyffredinol gwaith archwilio i gyrff cyhoeddus.

3 Mae'r Cynllun Ffioedd hwn yn adlewyrchu'r Amcangyfrif a gymeradwywyd ac mae'n nodi'r canlynol:

- y deddfiadau y caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd archwilio oddi tanynt.
- y trefniadau ar gyfer pennu'r ffioedd hynny, sy'n cynnwys naill ai:
  - graddfeydd ffioedd sy'n nodi'r amrediad ffioedd a godir am feysydd penodol o waith archwilio mewn llywodraeth leol; neu
  - gyfraddau ffioedd am waith na chaiff ei gynnwys mewn graddfeydd ffioedd.

4 Yn fras, caiff 64% o'n gwariant ei ariannu drwy ffioedd a godir ar gyrff a archwilir a grant gan Lywodraeth Cymru i gefnogi gwaith asesu gwelliant. Darperir y 36% sy'n weddill yn uniongyrchol o Gronfa Gyfunol Cymru drwy bleidlais y Cynulliad Cenedlaethol. Mae rhagor o wybodaeth am ein gwariant a'n cyllid yn ein hamcangyfrifon blynyddol o incwm a gwariant a osodir gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.

Cyfraddau a graddfeydd ffioedd

5 Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn gwneud elw o ffioedd. O dan y ddeddfwriaeth, ni chaiff y ffioedd a godir gennym fod yn uwch na'r gost lawn sy'n gysylltiedig â chyflawni'r swyddogaeth y codir y ffi amdani. Pennir ein cyfraddau ffioedd er mwyn adennill y gost honno'n llawn.

6 Mae tensiwn rhwng nodi ffi am y gwaith a wneir ar archwiliadau penodol ymlaen llaw i gyrff a archwilir a chael gweithdrefn ddigon hyblyg sy'n cydnabod bod amrywiadau yn anochel. Pennir ein ffioedd archwilio yn seiliedig ar ein gwariant amcangyfrifedig, y cymysgedd sgiliau amcangyfrifedig a nifer amcangyfrifedig y diwrnodau sydd eu hangen i gwblhau'r gwaith. Os bydd y gwaith sy'n ofynnol yn sylweddol fwy na'r hyn a amcangyfrifwyd yn wreiddiol, oherwydd cymhlethdodau a gododd yn ystod yr archwiliad, gallwn godi ffi uwch, yn unol â deddfwriaeth.

7 Aethom gam ymhellach na'r gofynion statudol i ymgynghori ar ffioedd ac, ym mis Awst 2019, gwnaethom ymgynghori â'r holl gyrff a archwilir a rhanddeiliaid eraill ar ein graddfeydd ffioedd ar gyfer 2020-21. Ymgynghorwyd â chyfanswm o 96 o gyrff gwahanol. Dim ond naw ymateb a gawsom, sy'n awgrymu nad yw ein ffioedd yn faes sy'n peri pryder sylweddol ar gyfer y rhan fwyaf o gyrff. Dangosodd yr ymatebion a gawsom y canlynol:

- mae cyrff a archwilir yn croesawu'r gwaith a wneir gan Swyddfa Archwilio Cymru ac ymagwedd broffesiynol ein staff;
- mae cyrff a archwilir yn parhau i groesawu’r ffaith y gallant gymryd am ddim yn y Fenter Twyll Genedlaethol;
- croesewir y lleihad arfaethedig mewn lefelau ffioedd canolrifol;
- mae disgwyliad o hyd bod Swyddfa Archwilio Cymru yn dangos gwerth am arian yn unol â'r pwysau ariannol a wynebir gan gyrff a archwilir;
- byddai un corff a archwilir yn croesawu mwy o eglurder o ran sut y pennir ffioedd; byddwn yn trafod hyn gyda nhw; ac
- ar gyfer y Parciau Cenedlaethol, mae pryder ynghylch sut mae ein ffioedd yn cymharu â'r rhai a delir gan gyrff cyfatebol yn Lloegr; unwaith eto, byddwn yn trafod hyn gyda nhw.

8 Yn 2018-19 gostyngwyd ein graddfeydd ffioedd drwy effeithlonrwydd archwilio a chynhaliwyd y graddfeydd hyn ar yr un lefel ar gyfer 2019-20. Rhagwelodd ein hymgynghoriad ar gyfer 2020-21 y byddai’r graddfeydd hyn yn gostwng ymhellach tua 1%, er gwaethaf cynnydd yn ein cyfraddau ffioedd.

9 Ym mis Tachwedd 2019, gofynnodd Pwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol i ni ailystyried ein Hamcangyfrif ar gyfer 2020-21 y seiliwyd y graddfeydd ffioedd y buom yn ymgynghori yn eu cylch arnynt ym mis Awst 2019. Mae'r ailystyried hwn yn golygu y bydd angen trosglwyddo rhai costau yr oeddem wedi disgwyl i Gronfa Gyfunol Cymru eu talu ymlaen drwy ein ffioedd. Er gwaethaf y newid hwn, bydd ein graddfeydd ffioedd yn dal i fod, ar gyfartaledd, tua 0.7% yn is na'r rhai y cytunwyd arnynt ar gyfer 2019-20.

10 Mae arddangosyn 1 yn nodi cyfraddau ffioedd fesul awr ar gyfer staff archwilio.

Arddangosyn 1: cyfraddau ffioedd ar gyfer staff archwilio

Gradd	Cyfradd (£ yr awr) 2020-21	Cyfradd (£ yr awr) 2019-20
Cyfarwyddwr Ymgysylltu	162	161
Rheolwr Archwilio	119	115
Prif Archwilydd	96	94
Uwch Archwilydd	77	73
Archwilydd	59	57
Hyfforddai graddedig	48	46
Prentis	37	46

11 Mae'n ofynnol i ni ragnodi graddfeydd ffioedd ar gyfer y canlynol:

- gwaith sy'n ymwneud ag archwilio cyrff llywodraeth leol;
- gwaith o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009; a
- gwaith paru data (y Fenter Twyll Genedlaethol).

12 Mae'r graddfeydd ffioedd am archwilio cyfrifon ariannol 2019-20 ac archwiliadau ac asesiadau gwella 2020-21 ar gael yn Atodiad 3 ar gyfer gwaith a wneir mewn perthynas ag awdurdodau unedol, awdurdodau tân ac achub, awdurdodau parciau cenedlaethol, comisiynwyr yr heddlu a throseddu a phrif gwnstabliaid, cynghorau tref a chymuned a chronfeydd pensiwn llywodraeth leol. Ceir graddfa ffioedd wahanol ar gyfer y Fenter Twyll Genedlaethol.

13 Mae'r graddfeydd ffioedd yn ffordd o reoleiddio costau archwiliadau cyhoeddus, drwy bennu terfynau ac adolygu ffioedd yn erbyn y terfynau hynny. Mae graddfeydd ffioedd hefyd yn rhoi fframwaith i archwilwyr asesu faint o waith archwilio blynyddol sydd ei angen a'r ffi i'w chodi am y gwaith hwnnw o fewn y corff penodol a archwilir.

14 Yn achos cyrff a archwilir nad yw'r gofyniad statudol am raddfa ffioedd yn berthnasol iddynt, caiff eu ffioedd archwilio amcangyfrifedig eu cyfrifo yn yr un ffordd - hynny yw, drwy gymhwyso'r cyfraddau a gyhoeddir yn y Cynllun Ffioedd hwn at y cymysgedd sgiliau amcangyfrifedig yn y tîm a'r oriau sydd eu hangen i gynnal yr archwiliad.

15 Caiff archwilwyr hefyd wneud gwaith ardystio grantiau ar ran yr Archwilydd Cyffredinol. Mae lefel y gwaith ardystio grantiau a wneir mewn unrhyw flwyddyn yn dibynnu ar nifer y cynlluniau a gaiff eu harchwilio a nifer y cyrff a archwilir sy'n cymryd rhan yn y cynlluniau hynny. Codir tâl am y gwaith hwn gan ddefnyddio'r cyfraddau ffioedd a thrwy adlewyrchu maint, cymhlethdod neu unrhyw faterion penodol sy'n gysylltiedig â'r grant dan sylw.

16 Mae'r cyfraddau ffioedd yn gymwys i'r holl waith archwilio y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn codi tâl amdano, ac eithrio i'r graddau y mae'r graddfeydd ffioedd, lle bo hynny'n gymwys, yn rheoleiddio'r swm a godir (neu yn achos gwaith a wneir dan gytundebau cyn 1 Ebrill 2014, mae'r cyfraddau yn unol â'r rhai y cytunwyd arnynt yn y telerau). Os ymddengys yn ddiweddarach i Swyddfa Archwilio Cymru bod y gwaith sydd ynghlwm wrth archwiliad penodol yn sylweddol wahanol i'r gwaith a ragwelwyd yn wreiddiol, caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi sy'n wahanol i'r ffi a nodwyd yn wreiddiol.

17 O ran unrhyw wasanaethau gweinyddol, proffesiynol neu dechnegol eraill a ddarperir, caiff ffioedd eu codi yn unol â'r cytundeb perthnasol, ar yr amod y caiff y cyfryw symiau eu capio yn unol â chost lawn darparu'r gwasanaeth. Er mwyn cyflawni eu cyfrifoldebau statudol, mae'n rhaid i archwilwyr o bryd i'w gilydd wneud gwaith sydd y tu hwnt i'w dyletswyddau cyffredinol. Gall gwaith ychwanegol gynnwys adroddiadau er budd y cyhoedd, archwiliadau eithriadol, arolygiadau arbennig a gwaith pellach sy’n ymwneud â chwestiynau a gwrthwynebiadau gan etholwyr, ac atal gwariant anghyfreithlon. Bydd ffioedd am y mathau hyn o waith yn adlewyrchu natur y gwaith a fydd yn ofynnol.

18 Os bydd angen cymorth arbenigol neu gyngor cyfreithiol neu broffesiynol arall, codir tâl ar y cyrff a archwilir yn ychwanegol at gost staff Swyddfa Archwilio Cymru.

Codi ffioedd

19 Bydd Cyfarwyddwr Ymgysylltu pob corff yn egluro cymysgedd sgiliau'r corff hwnnw ar gyfer yr archwiliad a'r ffactorau sy'n dylanwadu ar y ffi gyffredinol. Cytunir ar drefniadau codi ffioedd â chyrff a archwilir a gallai'r rhain gynnwys ffioedd un-tro, achlysurol, rheolaidd neu flynyddol, fel y bo'n briodol o dan yr amgylchiadau.

20 Disgwylir i gyrff a archwilir dalu anfonebau Swyddfa Archwilio Cymru yn unol â'u targed perfformiad ar gyfer talu credydwyr, sef 10 diwrnod fel arfer yn y sector cyhoeddus. Gallwn godi ffi am unrhyw gostau gweinyddol yr awn iddynt wrth fynd ar drywydd taliadau hwyr.

21 Ar ôl cwblhau aseiniadau archwilio, byddwn yn asesu'r costau gwirioneddol yr aed iddynt wrth gyflawni'r aseiniad o gymharu â'r ffi a godwyd. Byddwn yn ad-dalu unrhyw ffioedd a dalwyd yn fwy na'r gost ac, i'r gwrthwyneb, gallwn godi costau ychwanegol pan fo'r ffi yn rhy fach. Byddwn yn prosesu ad-daliadau a thaliadau ychwanegol gan geisio lleihau costau gweinyddol i'r eithaf, drwy eu gwrthbwyso yn erbyn ffioedd yn y dyfodol neu ffioedd am agweddau eraill ar weithgarwch archwilio, er enghraifft.

Atodiadau

Atodiad 1 – Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013 – testun llawn adran 24

(1) Rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru baratoi cynllun sy'n ymwneud â chodi ffioedd gan Swyddfa Archwilio Cymru.

(2) Rhaid i’r cynllun gynnwys y canlynol:

- a rhestr o’r deddfiadau y caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi oddi tanynt;
- b pan fo’r deddfiadau hynny yn gwneud darpariaeth i Swyddfa Archwilio Cymru ragnodi graddfa neu raddfeydd ffioedd, y raddfa honno neu’r graddfeydd hynny;
- c pan fo’r deddfiadau hynny yn gwneud darpariaeth i Swyddfa Archwilio Cymru ragnodi swm i’w godi, y swm hwnnw; a
- ch pan nad oes darpariaeth wedi ei gwneud ar gyfer rhagnodi graddfa neu raddfeydd ffioedd, na rhagnodi swm, y modd y bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn cyfrifo’r ffi a godir.

(3) Caiff y cynllun wneud y canlynol ymysg pethau eraill:

- a cynnwys darpariaeth wahanol ar gyfer achosion gwahanol neu ddosbarthau ar achosion gwahanol; a
- b darparu ar gyfer yr adegau a’r modd y bydd taliadau yn cael eu gwneud.

(4) O ran y cynllun:

- a rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru ei adolygu o leiaf unwaith mewn blwyddyn galendr;
- b caiff Swyddfa Archwilio Cymru ei ddiwygio neu ei ail-wneud ar unrhyw adeg; ac
- c rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru ei osod (a gosod unrhyw ddiwygiad iddo) gerbron y Cynulliad Cenedlaethol.

(5) Pan fo Gweinidogion Cymru yn rhagnodi graddfa neu raddfeydd ffioedd o dan:

a adran 64F o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (ffioedd am baru data); neu

b adran 27A o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (pŵer Gweinidogion Cymru i ragnodi graddfa ffioedd).

i gael effaith yn lle graddfa neu raddfeydd ffioedd a ragnodwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru, rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru ddiwygio'r cynllun i gynnwys y raddfa neu'r graddfeydd ffioedd a ragnodwyd gan Weinidogion Cymru yn lle'r rhai a ragnodwyd gan Swyddfa Archwilio Cymru.

(6) Nid oes rhaid cael cymeradwyaeth y Cynulliad Cenedlaethol os mai diwygiad a wneir yn unol ag is-adran (5) yw'r unig ddiwygiad i gynllun.

(7) Bydd y cynllun yn cael effaith pan fydd wedi cael ei gymeradwyo gan y Cynulliad Cenedlaethol neu, yn achos diwygiad a wneir yn unol ag isadran (5), unwaith y bydd wedi cael ei osod gerbron y Cynulliad.

(8) Rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru gyhoeddi'r cynllun (ac unrhyw ddiwygiad iddo) cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol wedi iddo gael effaith.

Atodiad 2 – rhestr o ddeddfiadau y caiff ac y mae'n rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd oddi tanynt

Arddangosyn 2: rhestr o ddeddfiadau y caiff ac y mae'n rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffi odanynt

Natur y gwaith	Deddfiadau
Caiff Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd am y gweithgareddau canlynol	
• Archwilio cyfrifon gan yr Archwilydd Cyffredinol (heblaw am gyfrifon llywodraeth leol).	• Adran 23(2) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
• Astudiaethau gwerth am arian a wneir drwy gytundeb.	• Adran 23(3)(a)-(c) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
• Archwiliad, ardystiad neu adroddiad o dan adran 31 o Ddeddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 o ran Datganiad Treth Awdurdod Refeniw Cymru.	• Adran 23(3)(ba) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
• Archwiliad o dan adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (anaw 2) (archwiliadau o gyrff cyhoeddus at ddibenion asesu'r graddau y mae corff wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy).	• Adran 23(3)(ca) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
• Unrhyw rai o swyddogaethau awdurdod perthnasol a gyflawnir gan Swyddfa Archwilio Cymru neu'r Archwilydd Cyffredinol drwy gytundeb, ac unrhyw wasanaethau gweinyddol, proffesiynol neu dechnegol a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru neu'r Archwilydd Cyffredinol drwy drefniant o dan adran 19 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013.	• Adran 23(3)(d) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
• Archwiliad eithriadol o gyfrifon corff llywodraeth leol.	• Adran 37(8) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004
• Ymarferion paru data.	• Adran 64F(A1) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 • Rhaid rhagnodi graddfa ffioedd ar gyfer y gwaith hwn
• Cyngor a chymorth a roddir i landlordiaid cymdeithasol cofrestredig gan yr Archwilydd Cyffredinol.	• Adran 145D(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 • Ni chaniateir ond gwneud telerau talu yn unol â chynllun i godi ffioedd o dan a24 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus 2013

Natur y gwaith	Deddfiadau
Rhaid i Swyddfa Archwilio Cymru godi ffioedd am y gweithgareddau canlynol	
• Gwaith o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009.	• Adran 27 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 • Rhaid rhagnodi graddfa ffioedd ar gyfer y gwaith hwn
• Gwasanaethau ardystio grantiau.	• Adran 23(4)(a) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
• Astudiaethau ar gais cyrff addysgol o dan adran 145B o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998.	• Adran 23(4)(b) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013
• Archwilio cyfrifon corff llywodraeth leol a gwneud astudiaethau drwy gytundeb â chorff llywodraeth leol.	• Adran 20(A1)(a)-(b) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 • Rhaid rhagnodi graddfa ffioedd ar gyfer archwilio cyfrifon cyrff llywodraeth leol
• Astudiaethau gweinyddu budd-daliadau i'r Ysgrifennydd Gwladol. Caiff yr Archwilydd Cyffredinol gynnal, neu gynorthwyo'r Ysgrifennydd Gwladol i gynnal, astudiaeth o weinyddu budd-daliadau dim ond os yw'r Ysgrifennydd Gwladol wedi gwneud trefniadau i dalu ffi i Swyddfa Archwilio Cymru am yr astudiaeth. Rhaid i'r ffi fod yn swm rhesymol y mae'r Ysgrifennydd Gwladol a Swyddfa Archwilio Cymru yn cytuno arno.	• Adran 45 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004
• Cynorthwyo Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru i arolygu awdurdodau lleol. Ni wnaiff Archwilydd Cyffredinol Cymru ddarparu cymorth o'r fath oni fydd y Prif Arolygydd, cyn iddo wneud hynny, wedi cytuno i dalu ffi i Swyddfa Archwilio Cymru.	• Adran 41A o Ddeddf Addysg 1997
• Rhaglenni astudio yn ymwneud â landlordiaid cymdeithasol cofrestredig a gynhelir drwy gytundeb rhwng Gweinidogion Cymru a'r Archwilydd Cyffredinol. Bydd yn un o amodau unrhyw raglen o'r fath bod yn rhaid i Weinidogion Cymru dalu swm i Swyddfa Archwilio Cymru am y costau yr eir iddynt.	• Adran 145C(3) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998

Atodiad 3 – Graddfeydd Ffioedd ar gyfer gwaith a wneir mewn Cyrff Llywodraeth Leol

Graddfeydd ffioedd ar gyfer gwaith a wneir o dan y Fenter Twyll Genedlaethol (paru data)

22 Mae'n ofynnol i ni ymgynghori ar raddfeydd ffioedd ar gyfer paru data ar gyfer cyfranogwyr gorfodol yn y Fenter, a'u rhagnodi. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn cynnal y Fenter drwy ddefnyddio ei bwerau paru data statudol o dan Ran 3A o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

23 Mae'r Fenter yn paru data ar draws sefydliadau a systemau er mwyn helpu cyrff cyhoeddus i ddod o hyd i unrhyw hawliadau a thrafodion a allai fod yn dwyllodrus neu'n wallus. Bu'n arf effeithiol iawn ar gyfer darganfod ac atal twyll a gordaliadau. Ers iddi gychwyn yn 1996, mae ymarferion y Fenter wedi canfod ac atal twyll a gordaliadau gwerth £35.4 miliwn yng Nghymru, ac £1.69 biliwn ledled y DU.

24 Ers mis Ebrill 2015, mae'r Cynulliad Cenedlaethol wedi talu am redeg y Fenter drwy ddefnyddio Cronfa Gyfunol Cymru fel y'i cymeradwywyd drwy Amcangyfrif Swyddfa Archwilio Cymru. Bwriad hyn yw annog sefydliadau i gymryd rhan ar sail wirfoddol a hefyd symleiddio trefniadau ar gyfer cyfranogwyr gorfodol. Fel sy'n ofynnol yn ôl y ddeddfwriaeth, dangosir y ffioedd ar gyfer cyfranogwyr gorfodol yn Arddangosyn 3.

Arddangosyn 3: Ffioedd y Fenter Twyll Genedlaethol

	Ffi 2020-21
Awdurdodau unedol; comisiynwyr heddlu a throseddu a phrif gwnstabliaid; awdurdodau tân ac achub; ymddiriedolaethau'r GIG; byrddau iechyd lleol.	Dim
Cyfranogwyr gwirfoddol	Dim
Gall pob cyfranogwr hefyd gael mynediad at Wirydd Cymwysiadau'r Fenter Twyll Genedlaethol (App Check).	Dim

Awdurdodau unedol

Arddangosyn 4: graddfa ffioedd i archwilio cyfrifon 2019-20

Gwariant gros £m	Amrediad ffioedd £'000			Blwyddyn flaenorol canolrif £'000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
100	114	135	155	138
200	138	162	186	166
300	153	180	207	185
400	166	195	224	199
500	176	207	238	211
600	184	217	249	222
700	192	226	260	231
800	199	234	269	240
900	205	242	278	247
1,000	211	249	286	254
1,100	217	255	293	261
1,200	222	261	300	267

Arddangosyn 5: graddfa ffioedd ar gyfer gwaith archwilio perfformiad 2020-21

Pob awdurdod unedol	Amrediad ffioedd £'000			Blwyddyn flaenorol canolrif £'000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
	94	102	113	99

Arddangosyn 6: graff o'r raddfa cyfanswm ffioedd ar gyfer awdurdodau unedol[1]

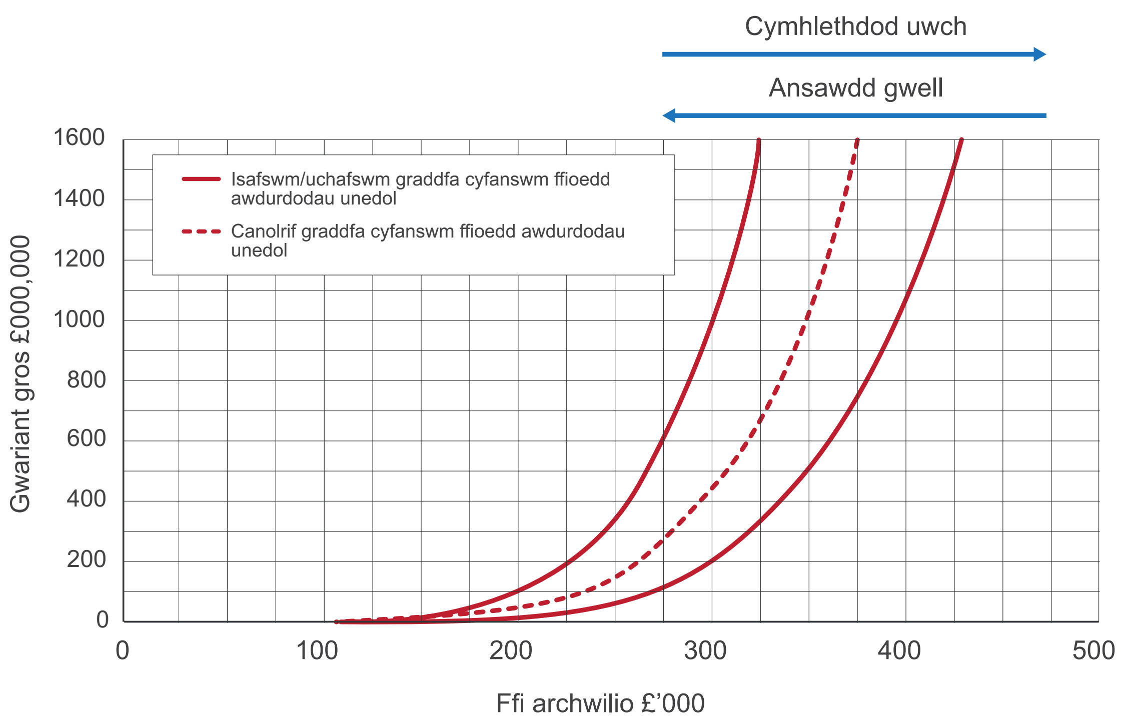

1 Mae 'ansawdd gwell' yn cyfeirio at ansawdd y broses cynhyrchu cyfrifon h.y. ansawdd y datganiadau ariannol drafft a'r papurau gwaith ategol.

Cronfeydd Pensiwn

Arddangosyn 7: graddfa ffioedd ar gyfer archwiliad cyfrifon 2019-20

Pob cronfa bensiwn	Amrediad ffioedd £'000			Blwyddyn flaenorol canolrif £'000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
	31	42	48	40

Awdurdodau tân ac achub

Arddangosyn 8: graddfa ffioedd ar gyfer archwiliad cyfrifon 2019-20

Gwariant gros £m	Amrediad ffioedd £'000			Blwyddyn flaenorol canolrif £'000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
20	34	39	45	40
40	40	47	55	49
60	45	53	61	54
80	49	57	66	58
100	51	61	70	62

Arddangosyn 9: graddfa ffioedd ar gyfer gwaith archwilio perfformiad 2020-21

Pob awdurdod tân ac achub	Amrediad ffioedd £'000			Blwyddyn flaenorol canolrif £'000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
	16	16	16	16

Arddangosyn 10: graff o'r raddfa cyfanswm ffioedd ar gyfer awdurdodau tân ac achub

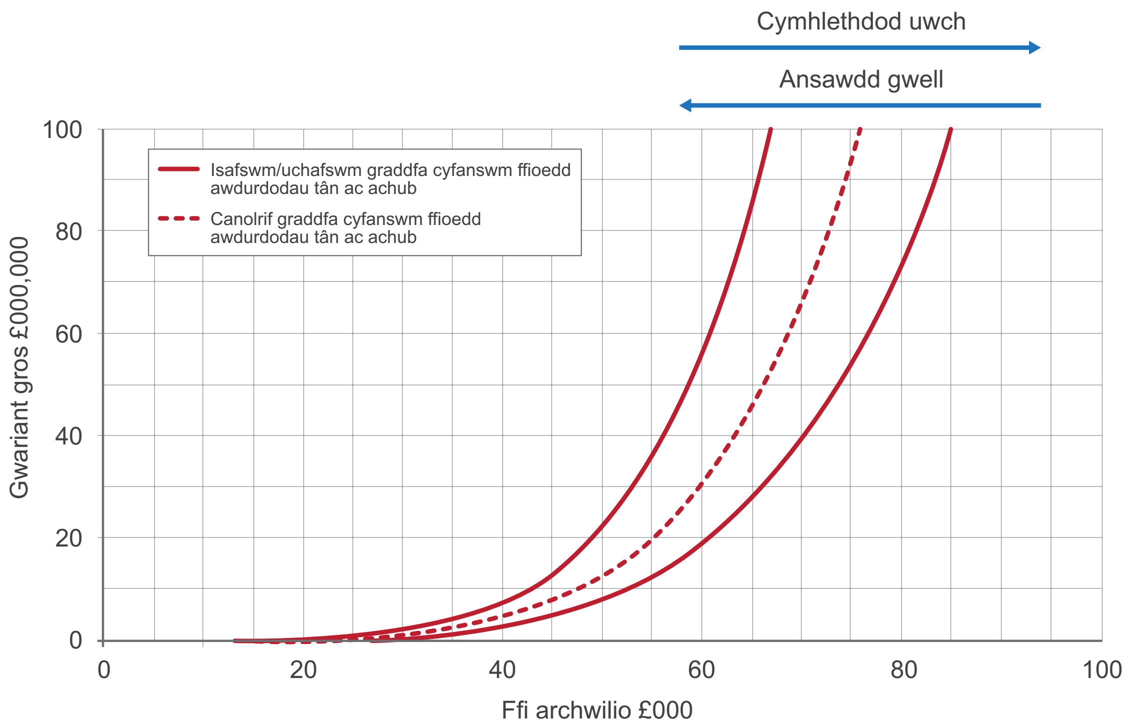

Tudalen y pecyn 148

Awdurdodau Parciau Cenedlaethol

Arddangosyn 11: graddfa ffioedd ar gyfer archwiliad cyfrifon 2019-20

Gwariant gros £m	Amrediad ffioedd £'000			Blwyddyn flaenorol canolrif £'000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
2	21	24	28	25
4	25	29	34	30
6	28	33	38	34
8	30	35	41	36
10	32	38	43	38

Arddangosyn 12: graddfa ffioedd ar gyfer gwaith archwilio perfformiad 2020-21

Pob awdurdod parc cenedlaethol	Amrediad ffioedd £'000			Blwyddyn flaenorol canolrif £'000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
	14	17	19	17

Arddangosyn 13: graff o'r raddfa cyfanswm ffioedd ar gyfer awdurdodau parciau cenedlaethol

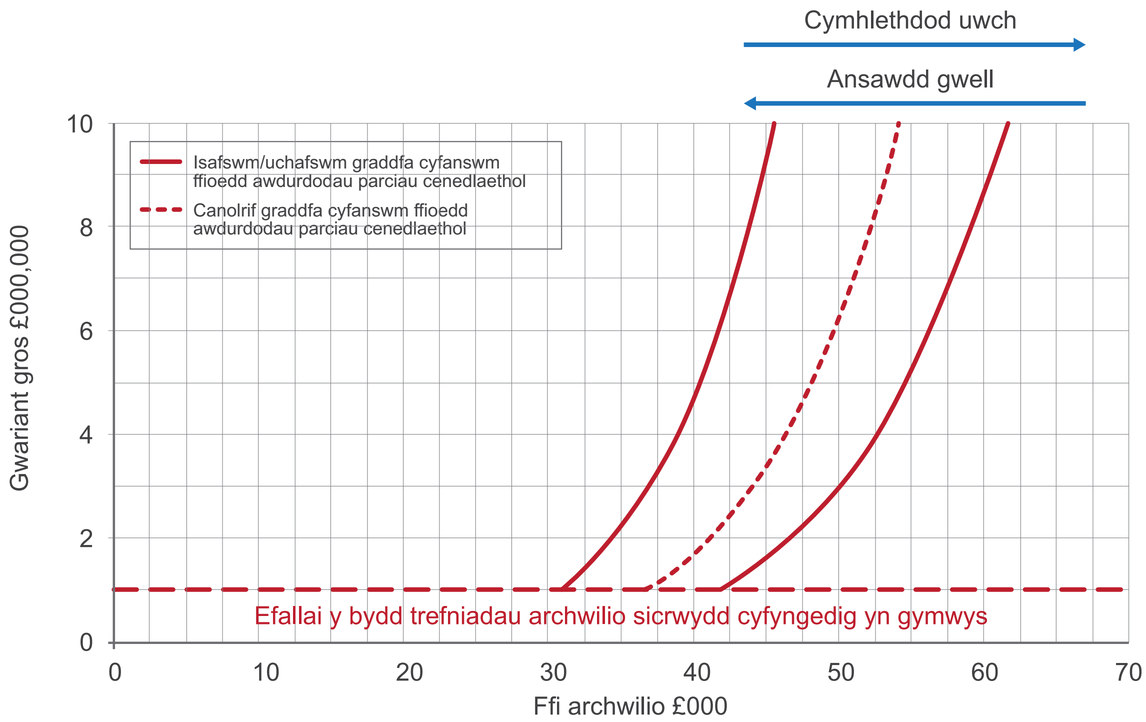

Comisiynwyr yr heddlu a throseddu a phrif gwnstabliaid

Mae archwilwyr yn cynnal archwiliadau o'r ddau gorff statudol a geir mewn ardal heddlu, sef Comisiynwyr yr Heddlu a Throseddu (CHTh) a'r Prif Gwnstabliaid (PG). Mater i'r archwilwyr fydd penderfynu sut y caiff cyfanswm y ffi ei rannu rhwng y ddau gorff mewn ardal heddlu benodol, yn seiliedig ar ofynion cyfrifyddu a'r trefniadau gweithredol a roddwyd ar waith gan bob corff.

Arddangosyn 14: graddfa ffioedd ar gyfer archwiliad cyfrifon 2019-20

Gwariant gros cyfun y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl £m	Amrediad ffioedd cyfun ar gyfer y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl £'000			Blwyddyn flaenorol canolrif £'000
	Isafswm	Canolrif	Uchafswm	
50	55	65	75	66
100	65	77	89	79
150	72	85	98	87
200	78	92	106	94
250	82	97	112	99
300	86	101	117	104
350	89	106	122	108

Arddangosyn 15: graff o'r raddfa cyfanswm ffioedd ar gyfer comisiynwyr yr heddlu a throseddu a phrif gwnstabliaid

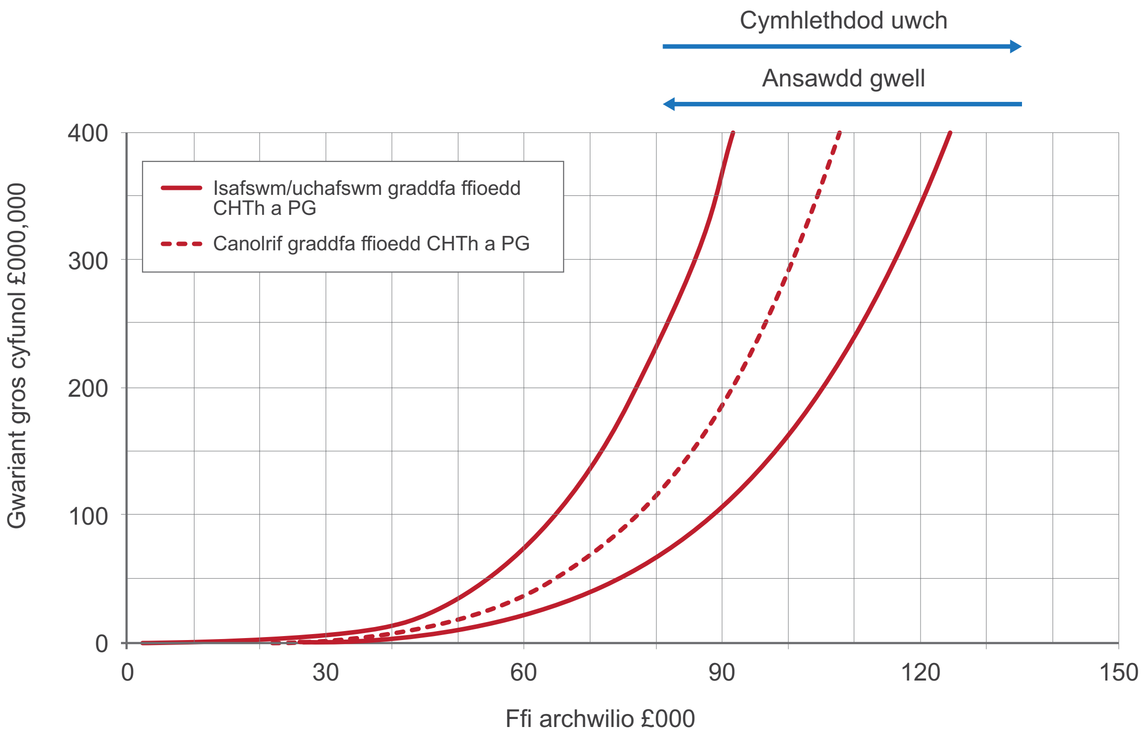

Tudalen y pecyn 152

Cynghorau tref a chymuned sydd ag incwm neu wariant blynyddol o lai na £2.5 miliwn

Mae cynghorau tref a chymuned yng Nghymru yn ddarostyngedig i'r drefn archwilio 'sicrwydd cyfyngedig'. Ers 2016-17, rydym wedi codi ffioedd am y gwaith hwn ar sail amser yn hytrach nag ar y sail hanesyddol o godi ffi benodedig yn unol â bandiau gwariant/incwm.

Cyfraddau'r ffioedd fydd y cyfraddau a bennir yn Arddangosyn 1.

Mewn amgylchiadau pan fo angen rhagor o dystiolaeth ar yr archwilydd er mwyn cyflawni ei gyfrifoldebau yn briodol, megis ar ôl cyhoeddi adroddiad perthnasol er lles y cyhoedd, bydd profion ychwanegol yn cael eu cynnal er mwyn ymateb i bryderon yr archwilydd.

Pwysleisir y bydd y ffi wirioneddol a godir ar unrhyw gorff penodol yn dibynnu ar yr amser a dreulir mewn gwirionedd ar yr archwiliad penodol hwnnw. Mae'r amrediadau yn Arddangosyn 16 wedi eu darparu at ddibenion dangosol yn unig.

Arddangosyn 16: amcangyfrif o'r ffioedd amser am archwilio cyfrifon 2019-20 cynghorau tref a chymuned

	Tâl sylfaenol dangosol	Ffi uchaf ddangosol
£0 – £5,000	£140	£280
£5,001 – £100,000	£160	£320
£100,001 – £500,000	£200	£380
£500,001 – £2,500,000	£240	£460

Cyfraddau ffioedd am waith arall mewn llywodraeth leol

Heblaw am y mathau hynny o gyrff lle rhagnodwyd eu graddfeydd ffioedd fel y nodir uchod, mae nifer fechan o fathau eraill o gyrff llywodraeth leol lle mae rhagnodi'r raddfa ffioedd yn fater o drosi'r gofynion o ran adnoddau yn ffioedd, naill ai'n uniongyrchol ar sail y gost o gyflawni'r gwaith neu drwy gymhwyso'r cyfraddau ffioedd a bennir yn Arddangosyn 1. Byddwn yn dal i gynllunio archwiliadau ar sail sero wrth archwilio'r cyrff hyn.

Er mwyn i bob math o gorff llywodraeth leol gyflawni ei gyfrifoldebau statudol, mae angen weithiau i'r Archwilydd Cyffredinol wneud gwaith sy'n mynd y tu hwnt i'w ddyletswyddau cyffredinol (sef y rhai a bennir yn adran 17 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004). Gall gwaith ychwanegol gynnwys adroddiadau er budd y cyhoedd, archwiliadau eithriadol, arolygiadau arbennig a gwaith pellach mewn cysylltiad â her etholwr ac atal gwariant anghyfreithlon. Bydd ffioedd am y mathau hyn o waith yn adlewyrchu natur y gwaith a fydd yn ofynnol.

Gall archwilwyr ymgymryd hefyd â gwaith ardystio grantiau mewn cyrff llywodraeth leol ar ran yr Archwilydd Cyffredinol. Mae lefel y gwaith ardystio grantiau a wneir mewn unrhyw flwyddyn yn dibynnu ar nifer y cynlluniau a gaiff eu harchwilio a nifer y cyrff a archwilir sy'n cymryd rhan yn y cynlluniau hynny. Codir ffioedd am y gwaith hwn fesul awr, a bydd y ffioedd yn adlewyrchu maint a chymhlethdod y gwaith ac unrhyw faterion penodol ynglŷn â'r grant dan sylw fel y nodir yn Arddangosyn 17.

Arddangosyn 17: amcangyfrifon o gyfrannau cymharol graddau staff archwilio a ddefnyddir ar gyfer gwahanol fathau o waith grantiau

Graddau staff	Cymysgedd staff ar gyfer grantiau cymhleth %	Cymysgedd staff ar gyfer pob grant arall %
Cyfarwyddwr Ymgysylltu	1 i 2	0 i 1
Rheolwr Archwilio	4 i 6	1 i 2
Prif Archwilydd/Uwch-archwilydd	18 i 21	12 i 16
Archwilydd/hyfforddai graddedig /prentis	71 i 77	81 i 87

Mae grantiau cymhleth yn cynnwys:

- BEN01 Cynllun budd-daliadau tai a threth gyngor
- LA01 Ffurflen ardrethi annomestig cenedlaethol
- PEN05 Ffurflen pensiynau athrawon

Wales Audit Office

24 Cathedral Road

Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@wao.gov.uk

Website: www.wao.gov.uk

Swyddfa Archwilio Cymru

24 Heol y Gadeirlan

Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: info@wao.gov.uk

Gwefan: www.wao.gov.uk

Shan Morgan
Ysgrifennydd Parhaol
Permanent Secretary

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

20 Rhagfyr 2019

Annwyl Gadeiryddion Pwyllgorau

Rwyf yn ysgrifennu i'ch hysbysu fy mod i fel Ysgrifennydd Parhaol a Phrif Swyddog Cyfrifyddu Llywodraeth Cymru wedi ysgrifennu at Brif Weinidog Cymru yn gofyn am Gyfarwyddyd Gweinidogol i fwrw ymlaen â newidiadau arfaethedig i drefniadau pensiwn y GIG ar gyfer 2019/20.

Mae'r cynnig yn golygu bod GIG Cymru'n cydymffurfio ag ateb GIG Lloegr ar gyfer 2019/20 i fynd i'r afael â'r heriau gweithredol sy'n codi o ganlyniad i'r trefniadau presennol ar gyfer trethi pensiynau. Nid yw cynllun pensiwn y GIG a'r ddeddfwriaeth ar drethi pensiynau wedi'u datganoli inni yng Nghymru.

Mae'r angen am Gyfarwyddyd Gweinidogol wedi codi gan mai cynllunio trethi yw'r cynllun arfaethedig ac felly mae'n codi mater o reoleidd-dra gan nad yw'n gydnaws â pharagraff 5.6.1 o Reoli Arian Cyhoeddus Cymru. Cafwyd yr un mater o reoleidd-dra yn Lloegr.

Er bod cyfarwyddydau'n brin, mae hon yn sefyllfa dra anghyffredin gan fod Lloegr wedi cyhoeddi cyfarwyddyd ar y mater hwn, ac felly nid oes gan Gymru fawr o ddewis ond gwneud yr un peth. Byddai methiant i roi'r newid arfaethedig ar waith yn golygu y byddai clinigwyr y GIG ar eu colled o'u cymharu â chlinigwyr y GIG yn Lloegr.

Cyhoeddodd y Prif Weinidog y cyfarwyddyd yn ffurfiol ar 18/12/2019.

Mae'r Prif Weinidog a minnau'n cytuno am yr angen i fynd i'r afael â'r materion gweithredol sy'n cael eu trafod gan y GIG ac i sicrhau bod staff GIG Cymru yn cael eu trin yr un mor deg â staff y GIG sy'n gweithio yn Lloegr.

Yn gywir,

Shan Morgan

Shan Morgan
Ysgrifennydd Parhaol/ Permanent Secretary
Llywodraeth Cymru/ Welsh Government

BUDDSODDWYR MEWN POBL | INVESTORS IN PEOPLE

Parc Cathays ● Cathays Park
Caerdydd ● Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn ● Tel 0300 025 3289
PS.PermanentSecretary@gov.wales
Gwefan ● Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en

Shan Morgan
Ysgrifennydd Parhaol
Permanent Secretary

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Mark Drakeford
First Minister
PS.FirstMinister@gov.wales

18 December 2019

Dear First Minister

I am writing to you to formally request a Ministerial Direction.

On 26 November 2019, officials in Health and Social Services Group provided advice to the Minister for Health and Social Services in respect of NHS Pension Tax Proposal 2019/20. The proposal sought to bring NHS Wales in line with NHS England's solution to the tax implications of the pension scheme for clinicians who incur tax charges for undertaking work in 2019/20. This recommendation was subsequently agreed by the Minister for Health and Social Services.

A subsequent review of the mechanism for introducing this solution in England, has enabled us to identify that recommendations in the earlier advice should have drawn attention to the fact that this recommendation raises an issue of regularity due to its contravention of Managing Welsh Public Money (MWPM). MWPM specifically states (para 5.6.1) that *"Public Sector organisations should not engage in or conspire at, tax evasion, tax avoidance or tax planning."*

The same issue of regularity has already been encountered in England (Managing Public Money and Managing Welsh Public Money are aligned on this issue). Therefore, on 22 November the Secretary of State for Health and Social Care issued a Direction to the Accounting Officer for NHS England to proceed with the NHS Pension Tax Proposal 2019/20.

It is my duty as Principal Accounting Officer to ensure the regularity of expenditure within the Welsh Government but the need has arisen for a Direction because tax planning is considered an issue of irregularity. Whilst Directions are rare, this is the exceptionally unusual position that, as a UK Government Minister has issued a

BUDDSODDWYR MEWN POBL | INVESTORS IN PEOPLE

Parc Cathays ● Cathays Park
Caerdydd ● Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn ● Tel 0300 025 3289
PS.PermanentSecretary@gov.wales
Gwefan ● Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en

Direction on this matter in England, I have little alternative but to follow suit and seek one from you for Wales.

Annex A contains the extracts from Managing Welsh Public Money and Managing Public Money regarding tax which give rises to this regularity issue.

Yours,

Shan Morgan
Ysgrifennydd Parhaol/ Permanent Secretary
Llywodraeth Cymru/ Welsh Government

BUDDSODDWYR MEWN POBL | INVESTORS IN PEOPLE

Parc Cathays ● Cathays Park
Caerdydd ● Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn ● Tel 0300 025 3289
PS.PermanentSecretary@gov.wales
Gwefan ● Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en

Annex A

Managing Welsh Public Money - Extract

5.6 Tax

5.6.1 Public sector organisations should not engage in, or conspire at, tax evasion, tax avoidance or tax planning. If a public sector organisation was to obtain financial advantage by moderating the tax paid by a contractor, supplier or other counterparty, it would usually mean that the public sector as a whole would be worse off – thus conflicting with the Accounting Officer's duties (see section 3.3). Thus artificial tax avoidance schemes should normally be rejected. It should be standard practice to consult HM Revenue and Customs (HMRC) about transactions involving non-standard approaches to tax before going ahead.

5.6.2 There is of course no problem with using tax advisers to help meet normal legitimate requirements of carrying on public business. These include administration of VAT, PAYE and NICs, where expert help can be useful and efficient.

Managing Public Money - Extract

5.6 Tax

5.6.1 Public sector organisations should not engage in, or connive at, tax evasion, tax avoidance or tax planning. If a public sector organisation were to obtain financial advantage by moderating the tax paid by a contractor, supplier or other counterparty, it would usually mean that the Exchequer as a whole would be worse off – thus conflicting with the accounting officer's duties (section 3.3). Thus artificial tax avoidance schemes should normally be rejected. It should be standard practice to consult HMRC[3] about transactions involving non-standard approaches to tax before going ahead.

5.6.2 There is of course no problem with using tax advisers to help meet normal legitimate requirements of carrying on public business. These include administration of VAT, PAYE and NICs, where expert help can be useful and efficient.

5.6.3 Proposals to create new taxes in order to assign their proceeds to new spending proposals are rarely acceptable. Decisions on tax are for Treasury ministers, who are reluctant to compromise their future fiscal freedom to make decision.

BUDDSODDWYR MEWN POBL | INVESTORS IN PEOPLE

Parc Cathays • Cathays Park
Caerdydd • Cardiff
CF10 3NQ

Ffôn • Tel 0300 025 3289
PS.PermanentSecretary@gov.wales
Gwefan • Website: www.gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Dilynwch y ddolen i gael arweiniad ar sut fyddwn yn trin a defnyddio'ch data, yn unol â'r Rheoliadau Diogelu Data Cyffredinol. https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?skip=1&lang=cy

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding. Please follow the link for guidance on how we will handle & use your data, in accordance with the General Data Protection Regulations. https://gov.wales/about/welsh-government-privacy-notice/?lang=en

Y Gwir Anrh/Rt Hon Mark Drakeford AC/AM
Prif Weinidog Cymru/First Minister of Wales

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Our Ref/ Ein Cyf: MA/FM5845/19

Shan Morgan
Permanent Secetary

ps.permanentsecretary@gov.wales

18 December 2019

Dear Shan,

Thank you for your letter of 18 December 2019 setting out your advice as Principal Accounting Officer on the proposed 'Scheme Pays' arrangements to counter staffing issues in the NHS for this winter period.

I am grateful for the scrutiny which you and other officials have given to this matter.

I note the advice that the scheme proposals involve tax planning and, depending upon the approach to implementation, could be deemed by HMRC to constitute tax avoidance. The proposed measure is therefore incompatible with paragraph 5.6.1. of Managing Welsh Public Money, and is a matter of regularity. In these circumstances I am able to bring to bear a wider consideration of the public interest, and you have requested I consider whether to grant a Direction to proceed with the proposals.

NHS Wales report that senior clinical staff are unwilling to take on additional work and sessions due to the potential tax liability which could in some circumstances lead to tax charges in excess of any additional income earned. This has led to some appointments and operations being delayed. In a recent Written Statement, the Minister for Health and Social Services noted that, between April and August 2019, over 2,000 outpatient, diagnostic, inpatient or daycase sessions have been lost affecting over 15,000 patients.

Let me be clear that I have fundamental disagreements with the solution which has been implemented in England. The tax problems should be resolved by the Treasury, not left to the health budget to absorb. Done properly, the HMRC uncertainties which now arise would have been resolved before, not after a solution was implemented. However, given the pressures experienced by the Welsh NHS following a decade of austerity, we cannot allow a position to develop in which our staff are denied access to arrangements available to their counterparts across our border. I very reluctantly see no option therefore but to put in place

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
YP.PrifWeinidog@llyw.cymru • ps.firstminister@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

temporary solutions while the UK Government is consulting on NHS pension legislation changes from April 2020.

I have considered your advice carefully in the context of the need to protect patient care over the winter, and the wider reforms to NHS pension arrangements expected from April 2020. I will therefore follow the course of action taken in the Department for Health in England and formally to direct you to proceed with the NHS Pension Tax Proposals for 2019/20 so that the same arrangements in England can apply in Wales.

I am copying this letter to Adrian Crompton, Auditor General for Wales and Nick Ramsey AM, Chair of the Public Accounts Committee, Llyr Gruffydd AM, Chair of the Finance Committee and Dai Lloyd AM, Chair of the Health, Social Care and Sports Committee. I also note that your letter and this reply will be published on gov.wales

Best wishes,

Mark.

MARK DRAKEFORD